

KAPITULLI I DYTË

**ZEMRA IME
RRJEDH BASHKË ME
NJË LUMË LOTËSH**

Midis frikës dhe frymëzimit

Ndërsa rritesha dhe piqesha, më shqetësonte pyetja: “Çfarë do të bëhem kur të rritem?”. Mua më pëlqente të vëzhgoja dhe studioja natyrën, prandaj një mendje më thoshte të bëhesha shkencëtar. Por ndryshova mendim kur pashë tragjedinë e njerëzve që plaçkiteshin nga autoritetet koloniale japoneze. Ata vuanin aq shumë, sa nuk kishin asgjë për të ngrënë. Nuk më dukej se, duke u bërë shkencëtar, edhe sikur të merrja Çmimin Nobel, do të gjeja një mënyrë për të fshirë lotët e vuajtjes nga sytë e njerëzve.

Doja të bëhesha një njeri i cili të qe në gjendje të fshinte lotët nga sytë e njerëzve dhe hidhërimin e zemrave të tyre. Kur shtrihesha në pyll, duke dëgjuar këngët e zogjve mendoja: “Bota duhet të bëhet aq e ngrohtë dhe aq e butë, sa edhe këngët e këtyre zogjve. Duhet të bëhem dikush që e bën jetën e njerëzve aq aromatike sa lulet”. Nuk e dija se çfarë karriere duhet të ndiqja për të përmbushur këtë gjë, por isha i bindur në veten time se duhet të bëhesha një person që ishte në gjendje t’i bënte njerëzit të lumtur.

Kur isha dhjetë vjeç, familja jonë u konvertua në të krishterë, nëpërmjet mirësisë së xhaxhait të babait, Jun Guk Mun, i cili ishte ministër i krishterë dhe kishte bërë një jetë besimi të flaktë. Që atëherë dhe në vazhdim, ndiqja kishën me besim të plotë, pa munguar asnjë javë. Nëse shkoja pak vonë në shërbesë, më vinte aq turp, sa nuk e ngrija dot kokën. Nuk e di çfarë

kisha mundur të kuptoja në një moshë aq të re që të më frymëzonte të sillesha ashtu, por Zoti ishte tashmë një prani e pamatshme në jetën time. Shpenzoja gjithmonë e më shumë kohë i mundur nga pyetje që kishin të bënin me jetën e vdekjen, me vuajtjen e brengën e ekzistencës njerëzore.

Kur isha dymbëdhjetë vjeç, pashë si e zhvendosën varrin e stërgjyshit tim. Zakonisht, vetëm të rriturit e fisit lejoheshin të merrnin pjesë në rrethana të tilla, por unë kisha shumë dëshirë të shikoja me sytë e mi se çfarë ndodhte me njerëzit pasi vdisnin. Në fund ua mbusha mendjen prindërve që të më lejonin të merrja pjesë. Kur varri u hap dhe unë pashë eshtrat e tij, më pushtoi frika dhe u trondita shumë. Ndërsa të rriturit hapnin varrin me një ceremoni solemne, gjithë ç'ka pashë ishte një skelet i thatë. Nuk kishte asnjë gjurmë të karakteristikave që më kishin përshkruar babai dhe nëna. Ishte vetëm pamja e tmerrshme e kockave të bardha.

M'u desh njëfarë kohe të dilja nga tronditja që pësova kur pashë eshtrat e stërgjyshit tim. Thashë me vete: "Stërgjyshi duhet të ketë pasur të njëjtën pamje si ne. A mos do të thotë kjo që edhe prindërit e mi do të shndërrohen në një grumbull kockash të bardha, pasi të vdesin? Kështu do të ndodhë edhe me mua kur të vdes? Të gjithë vdesin, po pasi vdesim, a mos vallë shtrihemi aty të paaftë të mendojmë për ndonjë gjë?". Këto pyetje nuk i hiqja dot nga mendja.

Në atë kohë, një sërë ngjarjesh të çuditshme ndodhën në shtëpinë tonë. Kam të gjallë në kujtesë njëren prej tyre në veçanti. Sa herë që familja jonë bënte rroba vetë, ne i merrnim copat e fijeve nga tezgjahu dhe i ruanim në një qyp argjile, derisa të bëhej për të thurur një top stofi apo pëlhere. Veshja që bënim nga këto copëra fijesh, të quajtura jejang, përdorej kur martohej ndonjëri prej fëmijëve të familjes. Një natë këto copëra fijesh u gjetën të shpërndara nëpër degët e një peme gështenje, të vjetër, në fshatin fqinj. Ato e bëjnë pemën të dukej plotësisht të bardhë.

Nuk arrinim ta kuptonim kush mund t'i kishte marrë ato fije nga qypi dhe t'i kishte çuar deri tek pema e gështenjës, që ndodhej mjaft larg nga shtëpia jonë, dhe pastaj, t'i kishte shpërndarë mbi pemë. Nuk dukej se ishte diçka që mund të bëhej nga dora e njeriut, dhe kjo u futi frikën të gjithë njerëzve në fshat. Kur isha gjashtëmbëdhjetë vjeç, përjetuam tragjedinë e vdekjes së pesë vëllezërve dhe motrave të mia më të vogla brenda një viti. Nuk kishte fjalë që të ngushëllonte zemrën e thyer të prindërve të mi, që kishin humbur pesë prej trembëdhjetë fëmijëve të tyre në një kohë kaq të shkurtër. Vdekja dukej sikur po përhapej. Anëtarë të tjerë të fisit humbën gjënë e gjallë. Lopa e një shtëpie ngordhi papritur, edhe pse qe mjaft e shëndetshme. Në një shtëpi tjetër, ngordhën disa kuaj njëri pas tjetrit. Në shtëpinë e tretë shtatë derra ngordhën brenda një nate.

Vuajtja e një familje dukej e lidhur me vuajtjen e kombit dhe të botës. Unë isha gjithnjë e më shumë i shqetësuar, kur shikoja situatën e mjerë të popullit korean nën sundimin tiranik të Japonisë. Njerëzit nuk kishin mjaftueshëm për të ngrënë. Nganjëherë ata detyroheshin të mblidhnin bar, lëvore pemësh dhe gjithçka tjetër që mund të gjenin, dhe i zienin për t'i ngrënë. Dukej sikur luftërat përreth botës nuk kishin fund. Pastaj, një ditë lexova një artikull në gazetë për vetëvrasjen e një nxënësi në shkollë të mesme, moshatar me mua.

“Pse vdiq ai?”, - pyesja veten. “Çfarë e ka shtyrë atë njeri të vrasë veten në një moshë kaq të re?”. Isha i shkatërruar nga ky lajm, njëlloj sikur t'i kishte ndodhur dikujt që kishte qenë shumë afër meje. Me gazetën e hapur tek ai artikull, qava me zë tri ditë dhe tri netë. Lotët më rridhnin dhe unë nuk i ndaloja dot.

Nuk i kuptoja dot ato ngjarje të çuditshme, të njëpasnjëshme, ose faktin që ngjarje tragjike po u ndodhnin njerëzve të mirë. Fakti që pashë eshtrat e stërgjyshit tim, më kishte frymëzuar që të filloja të bëja pyetje

mbi jetën dhe vdekjen, ndërsa ajo seri ngjarjesh të pazakonshme rreth e rrotull familjes sime më bëri të kapem pas fesë. Mirëpo, fjala e Zotit që dëgjoja në kishë nuk ishte e mjaftueshme, në vetvete, për të më dhënë përgjigjet e qarta që po kërkoja. Për të lehtësuar indinjatën që ndjeja në zemër, natyrshëm fillova të zhytem i tëri në lutje.

“Kush jam unë? Prej nga kam ardhur? Cili është qëllimi i jetës? Çfarë ndodh me njerëzit kur vdesin? A ka ndonjë botë të përjetshme të shpirtit? A ekziston me të vërtetë Zoti? A është Zoti vërtet i plotfuqishëm? Nëse po, pse vetëm rri dhe shikon pikëllimet dhe brengat e botës? Nëse Zoti e krijoi botën, a krijoi Ai edhe vuajtjen e kësaj bote? Çfarë do ta sjellë fundin e pushtimit tragjik të Koresë nga Japonia? Cila është domethënia e vuajtjes së popullit korean? Pse e urrejnë njëri-tjetrin qeniet njerëzore, pse luftojnë dhe pse fillojnë luftërat?”. Zemra ime ishte plot me këto pyetje serioze dhe themelore. Askush nuk më jepte dot përgjigje lehtësisht, kështu që e vetmja mundësi që kisha ishte lutja. Lutja më ndihmonte të gjeja ngushëllim. Sa herë i parashtroja Zotit problemet që e mundonin zemrën time, gjithë vuajtja e pikëllimi im shuheshin dhe zemra më qetësohej. Fillova të kaloja gjithmonë e më shumë kohë në lutje, deri sa përfundimisht fillova të lutesha vazhdimisht gjatë natës. Si rezultat, pata një përvojë të rrallë dhe të çmuar, gjatë së cilës Zoti iu përgjigj lutjeve të mia. Ajo ditë do të mbetet gjithmonë si një nga kujtimet më të dashura të jetës sime, të cilën nuk mund ta harroj kurrë.

Ishte një natë para Pashkëve, vitin që mbusha gjashtëmbëdhjetë vjeç. Isha në malin Mjodu, duke u lutur gjithë natën dhe duke i kërkuar Zotit me lot që të më përgjigjej. Pse kishte krijuar Ai një botë të mbushur me kaq shumë dhimbje dhe dëshpërim? Pse po e linte Zoti i gjithëdijshëm dhe i gjithëfuqishëm botën në një mundim të tillë? Çfarë duhet të bëj për tragjedinë e atdheut tim? Qaja me ngashërim, ndërsa bëja këto pyetje

vazhdimisht.

Herët, në atë mëngjes pashkësh, pasi kisha kaluar gjithë natën në lutje, Jezusi u shfaq para meje. Ai mu shfaq për një çast, si një shkulum ere dhe më tha: “Zoti është në një pikëllim të madh për shkak të dhimbjes së njerëzimit. Ti duhet të marrësh përsipër një mision special mbi tokë që ka të bëjë me punën e Qiellit”.

Atë ditë, unë e pashë qartë fytyrën e brengosur të Jezusit. E dëgjova qartë zërin e tij. Përjetimi i shfaqjes së Jezusit bëri që trupi të më dridhej me tërsëllëm, si gjethet e plepit që dridhen dhe fërgëllojnë në erë të fortë. U pushtova njëherësh nga një frikë aq e madhe, sa m’u duk sikur po vdisja, por edhe nga një mirënjohje aq e thellë, sa m’u duk sikur po shpërtheja. Jezusi më foli qartë për punën që do të më duhej të bëja. Fjalët e tij ishin të jashtëzakonshme, sepse kishin lidhje me shpëtimin e njerëzimit nga vuajtja, dhe me gëzimin që duhet t’i sillja Zotit.

Përgjigja ime e parë ishte: “Nuk e bëj dot këtë. Si mund ta bëj unë këtë? Pastaj pse duhet të ma japësh mua këtë mision kaq suprem?”. Isha vërtet i frikësuar. Doja, në një farë mënyre, ta shmangia këtë mision, prandaj u kapa pas cepit të rrobës së tij dhe qava aq sa asnjëri nuk më ngushëllonte dot.

Sa më shumë të lëndoheni, aq më shumë duhet të doni

Ndodhesha në mes të një konfuzioni ekstrem. Nuk ia hapja dot zemrën prindërve që t'u tregoja sekretin tim të madh. Por, as mund ta mbaja dot vetëm për vete. Isha në dilemë, nuk dija çfarë të bëja. I qartë ishte fakti që kisha marrë një mision të veçantë nga Qielli. Ishte një përgjegjësi kaq e madhe dhe kaq e frikshme. Fërgëlloja nga frika kur mendoja se ndoshta s'do të isha në gjendje t'ia dilja mbanë i vetëm. Iu qepa lutjes, madje, më shumë se më parë, në përpjekje për të qetësuar zemrën time të hutuar. Por, as kjo nuk dha rezultat. Sado përpiqesha, nuk e çliraja dot veten për asnjë çast nga kujtesa e takimit me Jezusin. Takimi me Jezusin më ndryshoi jetën tërësisht. Shprehja e tij e vuajtur më ishte gdhendur thellë në zemër, njëlloj sikur të ishte damkosur atje, prandaj nuk mendoja dot për asgjë tjetër. Që nga ajo ditë, u zhyta tërësisht në fjalën e Zotit. Nganjëherë rrethohesha nga errësira e pafundme, mbushur me aq dhimbje sa nuk merrja dot frymë. Ndonjëherë tjetër, zemra më mbushej me gëzim, sikur të isha duke vështruar lindjen e diellit në mëngjes. Në përpjekje e sipër për të qetësuar zemrën dhe lotët, shkrova poezinë e mëposhtme:

KURORA E LAVDISË

*Kur dyshoj tek njerëzit, ndjej dhimbje.
Kur i gjykoj njerëzit, është e papërballueshme.
Kur i urrej njerëzit, ekzistenca ime nuk ka vlerë.
Megjithatë, nëse besoj, mashtrohem.
Nëse dua, tradhtohem.
I vuajtur dhe i vrerosur jam sonte, me kokën mes duarve,
E kam gabim?*

*Po, gabim e kam.
Edhe nëse ju mashtrojnë, vazhdoni të besoni.
Edhe nëse ju tradhëtojnë, vazhdoni të falni.
Duajini të gjithë, edhe ata që ju urrejnë.
Fshini lotët dhe i mirëprisni me buzëqeshje.
Ata që s'dinë gjë tjetër veç të mashtrojnë,
Dhe ata që tradhëtojnë pa ndierë keqardhje.
O Zot, dhimbja e dashurisë.
Shiko duart e mia.
Vendose dorën në gjoksin tim.
Zemra po më shpërthen, çfarë agonie.*

*Por, kur i desha ata që vepruan kundër meje,
Unë solla fitore.
Nëse dhe ju keni bërë të njëjtën gjë,
Unë do t'ju jap kurorën e Lavdisë.*

Përjetova shumë ditë të tilla, gjë që më çoi drejt një bote gjithmonë

e më të thellë lutjesh. Përvetësoja fjalët e reja të së vërtetës që Jezusi m'i jepte drejtpërsëdrejti dhe e lashë veten të magjepsesha plotësisht nga Zoti. Fillova të jetoj një jetë krejt tjetër. Kisha shumë gjëra për të menduar, dhe dalëngadalë u bëra një djalë fjalëpak.

Cilido që ndjek rrugën e Zotit, duhet të ndjekë qëllimin e vet me gjithë zemër dhe me përkushtim të plotë. Kjo kërkon vendosmëri në arritjen e qëllimit. Unë kam lindur kokëfortë, kështu që gjithmonë kam pasur shumë këmbëngulje. E kam përdorur këtë këmbëngulje që më ka dhënë Zoti, për të kapërcyer vështirësitë dhe për të ndjekur rrugën që më është dhënë. Sa herë filloja të lëkundesha, e mblihdja veten duke kujtuar: “Unë e kam marrë direkt fjalën e Zotit”. Nuk qe e lehtë të zgjidhje atë kurs, sepse kërkonte të sakrifikoja gjithë rininë time. Nganjëherë, mendoja se do të qe më mirë t'i shmangesha këtij shtegu.

Njeriu i mençur shpreson në të ardhmen dhe vazhdon përpara, sado e vështirë të jetë. Budallai, nga ana tjetër, e flak tutje të ardhmen për hir të lumturisë së çastit. Edhe unë, gjithashtu kisha mendime prej budallai kur isha ende i ri, por në fund zgjodha rrugën e një njeriu të mençur. E ofrova me dëshirë jetën time që të ndiqja rrugën e dëshiruar nga Zoti. Nuk mund të largohesha dot, edhe nëse e provoja; kjo ishte e vetmja rrugë që mund të kisha zgjedhur.

Atëherë, pse Zoti më thirri mua? Madje, edhe tani në moshën nëntëdhjetëvjeçare, pyes veten çdo ditë: pse Zoti më zgjodhi mua? Ndërmjet gjithë njerëzve mbi tokë, pse më zgjodhi mua? Nuk më zgjodhi sepse pata ndonjë pamje të veçantë, apo një karakter të shkëlqyeshëm, a bindje të thellë. Unë isha një djalë i ri, kokëfortë dhe i pamend, si gjithë të tjerët. Nëse Zoti pa diçka tek unë, duhet të ketë qenë një zemër e sinqertë që e kërkonte Atë me lot dashurie. Në çfarëdo kohe apo vendi qoftë, dashuria është më e rëndësishmja. Zoti qe duke kërkuar një njeri që do të jetonte me

një zemër dashurie dhe që, kur të përballej me vuajtjen, të qe në gjendje t'i eliminonte pasojat e saj me anë të dashurisë. Unë qeshë një djalë nga një fshat i thellë, që nuk kisha ç'të tregoja për veten. Madje, edhe tani, unë këmbëngul në mënyrë të paepur të sakrifikoj jetën për asgjë tjetër, veçse për dashurinë e Zotit. Unë vetë nuk dija asgjë, kështu që ia parashtrova të gjitha pyetjet Zotit. E pyeta: “Zot, a ekziston Ti me të vërtetë?”, dhe kështu mora vesh që Ai, në fakt ekziston. E pyeta: “Zot, a ke ndonjë dëshirë të zjarrtë?”, -dhe kështu arrita të kuptoj që edhe ai kishte dëshirë të zjarrta që i mbante gjallë. E pyeta Atë: “Zot, a ke nevojë për mua?”, dhe kështu zbulova që ai kishte nevojë për mua.

Ato ditë, kur lutjet dhe dedikimet e mia u lidhën me Qiellin, Jezusi m'u shfaq dukshëm dhe më transmetoi mesazhe speciale. Nëse isha serioz në dëshirën time për të kuptuar diçka, do të më shfaqej Jezusi me një shprehje miqësore dhe do të jepte përgjigjet e së vërtetës. Fjalët e tij ishin mjaft të sakta dhe më godisnin thellë në zemër, si shigjeta të mprehta. Ato nuk ishin thjesht fjalë; ishin zbulosa për krijimin e universit, që më hapën derën drejt një bote të re. Kur Jezusi fliste, ngjante me një fllad të lehtë, por unë i mblidhja fjalët e tij në zemër dhe lutesha me një seriozitet aq të madh, sikur të isha duke shkukur një pemë. Gradualisht arrita në një kuptim të ri lidhur me qëllimin për të cilin Zoti e kishte krijuar universin, si dhe për parimet e Tij të krijimit.

Gjatë verës së atij viti, bëra një udhëtim të gjatë rreth vendit tim. Nuk kisha para. Shkoja nëpër shtëpi dhe kërkova për të ngrënë. Nëse isha me fat, gjeja ndonjë kamion që më merrte. Kështu pashë çdo cep të vendit. Kudo që shkoja, shihja që vendlindja ime ishte një vatër ku zienin lotët. Pamjet e dhimbshme të njerëzve që vuanin nga uria nuk mbaronin. Vajet e tyre të mjerueshme ktheheshin në lot që rridhnin si një lumë.

“Kjo histori e mjerueshme duhet të mbarojë sa më shpejt të jetë e

mundur”, i thosha vetes. Populli ynë nuk duhet lënë të vuajë në bregë dhe dëshpërim. Në një farë mënyre, duhet të gjej si të shkoj në Japoni dhe në Amerikë, që t’i bëj të ditur botës madhështinë e popullit korean”.

Nëpërmjet këtij udhëtimi të gjatë, qeshë në gjendje të dyfishoj vendosmërinë për punën time në të ardhmen.

Ndërsa shtrëngoja të dyja grushtet, mendja më përqendrohej plotësisht dhe isha në gjendje të shihja qartë rrugën që duhej të ndiqja në jetën time: “Patjetër do ta shpëtoj popullin tim dhe do të sjell paqen e Zotit mbi këtë tokë”.

Një thikë që nuk mprihet bëhet e mpirë

Pasi mbarova shkollën fillore, shkova në Seul, ku jetoja vetëm në lagjen Huksok Dong, ndërsa ndiqja Shkollën e Tregtisë dhe Industrisë të Kjongsong. Dimri në Seul ishte jashtëzakonisht i ftohtë. Ishte normale që temperaturat të binin 20 gradë poshtë zeros dhe, atëherë, lumi Han ngrinte plotësisht. Shtëpia ku jetoja ishte në një kreshtë dhe nuk kishte ujë të rrjedhshëm. Ujin e nxirrnim nga një pus që ishte aq i thellë, sa na duhej një litar më i gjatë se 7-8 metra që kova të arrinte ujin. Litari këputej herë pas here, prandaj bëra një zinxhir dhe e kapa kovën me të. Por, sa herë që nxirrja ujë, duart do të më ngrinin së ftohti duke kapur zinxhirin, dhe mund t'i ngrohja vetëm me frymën time.

Për të luftuar të ftohtin, përdorja talentin tim në thurje. Bëra një pulovër, një palë çorape të trasha, një kapele dhe doreza. Kapela ishte aq elegante, sa, kur e vija nëpër qytet, njerëzit mendonin se isha grua.

Nuk përdorja kurrë ngrohje në dhomën time, as në ditët më të ftohta të dimrit, kryesisht ngaqë nuk kisha para për këtë. Për mua, fakti që kisha çati në vendin ku flija më dukej si luks, në krahasim me njerëzit e rrugës që ishin të detyruar të gjenin mënyrën si të ngroheshin në mes të katër rrugëve. Një ditë ishte aq ftohtë, sa më zuri gjumi duke mbajtur në dorë një llambë ndriçimi pranë trupit, poshtë jorganit sikur të ishte shishe me

ujë të nxehtë. Gjatë natës, isha djegur nga nxehtësia e saj, dhe më ishte rrjepur lëkura. Madje, edhe tani, kur dikush përmend Seulën, gjëja e parë që më vjen ndër mend është se sa ftohtë ishte në atë kohë.

Ushqimi im përbëhej nga një tas me oriz dhe, jo më shumë se, një pjatë shoqëruese, kur ushqimi korean përfshin, mesatarisht, deri në dymbëdhjetë pjata shoqëruese. Haja gjithmonë një pjatë në vakt. Një pjatë shoqëruese ishte e mjaftueshme. Madje, edhe sot, meqenëse m'u bë zakon kur jetoja vetëm, unë nuk kam nevojë për shumë pjata shoqëruese gjatë vakteve. Preferoj të kem vetëm një të tillë të gatuar mirë. Kur shikoj një vakt me shumë pjata shoqëruese, thjesht më duket si e lodhshme. Kur ndiqja shkollën në Seul nuk haja kurrë drekë; qeshë mësuar të haja vetëm dy herë në ditë, që kur bridhja nëpër kodra kur isha fëmijë. E vazhdova këtë lloj jete derisa u bëra rreth të tridhjetave.

Koha në Seul më bëri të kuptoja sa shumë punë duhet për të mbajtur një shtëpi.

Në 1980-ën shkova përsëri në Huksok Dong dhe u habita që shtëpia ku kisha jetuar qëndronte akoma në këmbë. Dhoma ku pata jetuar dhe oborri ku ndoja rrobat ishin akoma atje. Megjithatë, u trishtova kur pashë që pusi ku ngrohja duart me frymë, ndërsa tërhiqja kovën me ujë, ishte zhdukur.

Gjatë kohës në Huksok Dong, i vura vetes një moto: “Para se të kërkosh të dominosh universin, më parë përsos aftësinë për të zotëruar veten tënde”. Kjo do të thotë që, për të pasur forcën për të shpëtuar kombin dhe botën, së pari duhet të stërvit trupin tim. Stërvitesha nëpërmjet lutjes dhe meditimit, dhe nëpërmjet sporteve e ushtrimeve. Si rezultat, nuk ndikohesha nga uria apo nga ndonjë emocion a dëshirë fizike e trupit. Madje, edhe kur haja një vakt, thosha: “Oriz, dua që ti të bëhesh pleh për punën që po përgatitem të bëj”. Mësova boksën, futbollin dhe teknikat e

vetëmbrojtjes. Prandaj, megjithëse kam vënë disa kilogramë që kur kam qenë i ri, përsëri kam elasticitetin e një djaloshi.

Në Shkollën e Tregtisë dhe Industrisë kishte një rregull, sipas të cilit, studentët e bënë me radhë pastrimin e klasave. Klasën time vendosa ta pastroj vetë çdo ditë. Nuk e bëja këtë si dënim. Ishte një shprehje e dëshirës që buronte natyrshëm prej thellësisë sime, për ta dashur shkollën më shumë se çdokush. Në fillim, të tjerët përpiqeshin të më ndihmonin, por e shihnin që unë nuk e vlerësoja këtë dhe pëlqoja ta bëja vetë. Përfundimisht, shokët e mi të klasës vendosën: “Vazhdo, bëje vetë”. Kështu pastrimi u bë puna ime.

Isha student jashtëzakonisht i qetë. Nuk merresha me thashetheme të kota si shokët e mi, madje, nganjëherë mund të shkonte një ditë e tërë pa folur asnjë fjalë. Kjo do të ketë qenë arsyeja që, megjithëse asnjëherë nuk isha përzier në dhunë fizike, shokët e klasës më trajtonin me respekt dhe kishin kujdes kur ishin në praninë time. Nëse shkoja në banjë, ku kishte një rresht me nxënës që prisnin radhën, menjëherë më linin të hyja i pari. Nëse dikush kishte ndonjë problem, shpesh isha unë ai, të cilit i kërkonin këshillë.

Isha shumë këmbëngulës në bërjen e pyetjeve gjatë orës së mësimin, aq sa disa mësues hutoheshin nga pyetjet e mia. Për shembull, nëse po mësonim një formulë të re në matematikë ose në fizikë, pyesja: “Kush e bëri këtë formulë? Të lutem, na e shpjego hap pas hapi, që ta kuptoj saktësisht”; dhe nuk pranoja të tërhiqesha, deri sa të merrja përgjigjen e saktë. Isha i ashpër me mësuesit e mi, duke gërmuar thellë e më thellë. Nuk pranoja dot asnjë parim në botë, derisa ta kisha vërtetuar vetë, dhe përfundoja duke uruar të kisha qenë unë ai që e kishte zbuluar i pari atë formulë aq të bukur. Karakteri kokëfortë që më kishte bërë të qaja gjithë natën kur isha djalë i vogël, po e shfaqte veten edhe gjatë studimeve.

Ashtu sikurse bëja gjatë lutjes, zhytesha tërësisht brenda studimeve dhe investoja gjithë sinqeritetin dhe përkushtimin tim.

Çdo punë që bëjmë kërkon sinqeritet dhe përkushtim, dhe jo vetëm për një apo dy ditë. Duhet të jetë proces i vazhdueshëm. Një thikë që përdoret një herë dhe nuk mprihet, bëhet e mpirë. E njëjta gjë është e vërtetë me sinqeritetin dhe përkushtimin. Ne duhet t'i vazhdojmë përpjekjet tona ditë për ditë, me mendimin që kështu, jemi duke mprehur teshun e thikës tonë. Cilado qoftë detyra, nëse vazhdojmë përpjekjet në këtë mënyrë, përfundimisht arrijmë një gjendje mistike. Nëse merrni një penel, dhe përqendroni gjithë sinqeritetin dhe dedikimin në dorën tuaj, dhe thoni me vete: “Një artist i madh do të vijë të më ndihmojë” dhe e përqendroni mendjen, atëherë ju mund të bëni një pikturë të mrekullueshme, që do të frymëzojë botën.

U përkushtova që të mësoja se si të flisja më shpejt dhe më saktë se çdo njeri tjetër. Kështu, futesha në një paradhomë të vogël, ku nuk më dëgjonte njeri, dhe aty praktikojta me zë të lartë lojra fjalësh. Praktikohesha duke e nxjerrë atë që doja ta thosha, shumë shpejt. Përfundimisht, qeshë në gjendje të them dhjetë fjalë, ndërkohë që të tjerët mund të thoshin vetëm një. Madje, edhe tani, megjithëse jam i moshuar, mund të flas shumë shpejt. Disa thonë se flas aq shpejt sa e kanë të vështirë të më kuptojnë, por zemra ime është me kaq ngut, sa nuk gjej dot durim të flas ngadalë. Mendjen e kam plot me gjëra që dua t'i them. Si mund ta ul ritmin e të folurit?

Në këtë kuptim, i ngaj shumë gjyshit, i cili kishte shumë qejf të fliste me njerëzit. Gjyshi ishte në gjendje të rrinte tri ose katër orë duke folur me njerëzit në dhomën e miqve, duke u shpjeguar atyre pikëpamjet e veta në lidhje me ngjarjet e ditës. Unë jam njëlloj si ai. Kur jam me njerëz me të cilët kam një komunikim të mirë zemre, e humb tërësisht konceptin

e kohës dhe nuk e di nëse po errësohet, apo po gdhin. Fjalët në zemrën time formojnë një rrjedhë të pandalshme. Kur jam kështu, nuk dua as të ha; dua vetëm të flas. Njerëzit që më dëgjojnë e kanë aq të vështirë, saqë në ballë fillojnë t'u duken bula djerse. Djersa rrjedh edhe në fytyrën time, ndërsa vazhdoj të flas, prandaj nuk guxojnë të kërkojnë leje dhe të largohen. Shpesh përfundojmë duke ndenjtur së bashku gjithë natën.

Një çelës që hap një sekret të madh

Siç isha ngjitur në të gjitha majat e maleve rreth e rrotull vendlindjes, ashtu shkela në të gjitha viset e Seulit. Atëherë kishte një linjë tramvaji që shkonte nga njëri cep i qytetit në tjetrin. Çmimi i biletës ishte vetëm pesë xhon (2 lekë), por, ngaqë nuk doja t'i shpenzoja paratë, e bëja gjithë rrugën në këmbë deri në qendër të qytetit. Gjatë ecjes, në ditët e nxehta të verës kulloja në djersë, ndërsa në ditët e ngricës së dimrit ikja me vrap, sikur të isha duke çarë rrugën përmes erës së hidhur të arktikut. Ecja aq shpejt, sa mund ta bëja rrugën nga Huksok Dong, përmes lumit Han, deri te depot e shumicës Hua Shin në Xhong Ro, vetëm për dyzet e pesë minuta. Shumica e njerëzve do ta bënë për një orë e gjysmë, kështu që mund ta imagjinoni sa shpejt ecja unë. Kurseja një biletë tramvaji dhe paratë ua jepja njerëzve që kishin nevojë më shumë se unë. Ishte një shumë kaq e vogël, saqë më vinte turp t'ua jepja, por ua jepja me zemrën që dëshironte tu jepte një pasuri të tërë. Ua jepja duke u lutur që këto monedha të ishin një farë që ky person të merrte shumë bekime.

Çdo prill, familja më dërgonte para për tarifën e shkollimit. Por nuk e duroja dot të vështroja njerëzit rreth meje që kishin vështirësi financiare, kështu që paratë nuk më arrinin as deri në maj. Njëherë, kur po shkoja në shkollë, u shkëmbeva me një njeri aq të sëmurë, sa dukej sikur po vdiste. Më erdhi aq keq për të, sa nuk munda të vazhdoja rrugën. E mora në kurriz dhe e çova në spital, rreth dy kilometra larg. Kisha me vete paratë me të cilat duhet të paguaja shkollës, kështu që pagova faturën e tij. Por,

pasi pagova spitalin, nuk më mbeti asgjë. Në ditët që pasonin shkolla më kërkonte në mënyrë të përsëritur të paguaja tarifën e shkollimit. Shokëve u erdhi keq, prandaj ata vunë para për mua. Nuk i harroj dot kurrë ata që më ndihmuan të dal nga ajo situatë.

Dhënia dhe marrja e ndihmës është një marrëdhënie që rregullohet në qiell. Ju mund të mos e kuptoni në çast, por duke e menduar më vonë, jeni në gjendje ta kuptoni: “Ah, prandaj Zoti më dërgoi atje në atë kohë!”. Kështu, nëse një person në nevojë shfaqet papritur para jush, duhet ta kuptoni, që Qielli ju ka dërguar tek ai person që ta ndihmoni dhe të bëni çështje e mundur. Nëse Qielli do që ju t’i jepni atij njeriu dhjetë njësi ndihme, nuk bën t’i jepni atij vetëm pesë. Nëse Qielli thotë t’i jepni dhjetë, ju duhet t’i jepni njëqind. Kur ndihmoni dikë, duhet të jeni gati, nëse është e nevojshme, ta boshatisni kuletën tuaj.

Në Seul, pashë për herë të parë baram dok, një ëmbëlsirë orizi “e mbushur me ajër”. Këto janë ëmbëlsira orizi shumëngjyrëshe me forma të këndshme. Kur i pashë për herë të parë u mrekullova, sepse ishin shumë të këndshëm. Por, kur e kafshova, kuptova që nuk kishin mbushje, kishin vetëm ajër. Ato thjesht m’u shkërrmoqën në gojë.

Kjo më bëri të kuptoj diçka edhe për Seulën në atë kohë. Seuli ishte si një ëmbëlsirë orizi e mbushur me ajër. E kuptova pse njerëzit që jetonin në Seul konsideroheshin koprracë nga koreanët e tjerë. Në pamje të parë, Seuli dukej si një botë e mbushur me njerëz të pasur dhe të rëndësishëm. Por, në realitet, ishte plot me të varfër. Shumë lypsa të rreckosur jetonin poshtë urës së lumit Han. Shkoja atje, u prisja flokët dhe ndaja zemrën time me ta. Të varfrit kanë shumë lot. Kanë shumë hidhërim brenda zemrës. Mjaftonte t’i thosha pak fjalë dikujt, që ai të shpërthente në lot. Nganjëherë, ndonjëri prej tyre më jepte orizin që ia kishin dhënë kur kishte lypur. Ai ma ofronte me duart që i kishin zënë kore nga zhuli. Unë

kurrë nuk e refuzoja ushqimin. E pranoja me zemër të gëzuar.

Në vendlindje shkoja në kishë çdo të diel, dhe e vazhdova këtë zakon edhe në Seul. Kryesisht shkoja në kishën e Jezusit në Mjungsude, që ndodhej në Huksok Dong dhe në Kishën e Rrëshajave të Sobingos, që i mbante shërbimet në një hapësirë ranore, në bregun e lumit Han. Në ditët e ftohta të dimrit, kur ecja përmes lumit të ngrirë në Sobingo Dong, akulli kërciste nën këmbët e mia. Në kishë shërbeja si mësuesi i Shkollës së të Dieles. Fëmijët gjithmonë kënaqeshin me mësimet e mia interesante. Tani nuk jam aq i zoti për të bërë shakara, sa ç'kam qenë kur isha i ri, por në atë kohë tregoja shumë histori zbavitëse. Kur qaja ata qanin me mua, kur qeshja ne qeshnim së bashku. Isha kaq i afërt me ta, sa që më ndiqnin kudo që shkoja.

Prapa Mjungsudesë është mali Sodal, i njohur gjithashtu si mali Darma. Shpesh ngjitesha në gurët e mëdhenj të malit Darma dhe e kaloja gjithë natën duke u lutur. Në mot të nxehtë apo të ftohtë, unë zhytesha në lutje pa munguar asnjë natë. Sa herë futesha në lutje, qaja aq sa fillonin të më rridhnin hundët. Lutesha për orë të tëra në lidhje me fjalët që kisha marrë nga Zoti. Fjalët e Tij ishin si mesazhe të koduara dhe e ndjeja që më duhej të zhytesha edhe më shumë në lutje. Kur mendoj tani për atë kohë e kuptoj se, që atëherë, Zoti më kishte dhënë në dorë çelësin që hapte derën e sekretit. Sidoqoftë, nuk po isha në gjendje ta hapja atë derë, sepse lutjet e mia ishin të pamjaftueshme. Isha kaq i shqetësuar, sa kur haja nuk më dukej se po haja. Në mbrëmje i mbyllja sytë, por nuk flija dot. Studentët e tjerë, që banonin në të njëjtën shtëpi, nuk e kuptonin që ngjitesha në kodër për t'u lutur. Megjithatë, duhet ta kishin ndjerë që isha disi i ndryshëm, sepse më trajtonin me respekt. Në përgjithësi shkonim mirë, duke bërë njëri-tjetrin për të qeshur me historitë argëtuese. Unë jam në gjendje të shkoj mirë me këdo. Nëse më afrohet një grua e moshuar,

mund të bëhem shok me të. Nëse më afrohen fëmijë, unë mund të luaj me ta. Ju mund të vendosni komunikimin e zemrës me këdo, duke u lidhur me ta nëpërmjet dashurisë.

Zonja Gi Uan Li m'u afrua, pasi u frymëzua nga lutjet e mia gjatë shërbimeve herët në mëngjes, në kishë. Miqësia jonë zgjati për më shumë se pesëdhjetë vjet, derisa ajo u largua nga kjo botë në moshën tetëdhjetëvjeçare. Motra e saj e vogël, zj. Gi Bong Li, ishte gjithmonë e zënë me punët e shtëpisë ku banonim, por edhe ajo më trajtonte me ngrohtësi. Më thoshte se nuk ndihej mirë, nëse nuk gjente asgjë ç'të bënte për mua. Kur unë haja, ajo përpiqej të më jepte disa pjata shoqëruese shtesë. Unë nuk flisja shumë dhe as isha ndonjë burim i madh dëfrimi, kështu që nuk e di pse ajo dëshironte të më trajtonte aq mirë. Pak më vonë, kur policia japoneze më mbante në rajonin e provincës Kjongi, ajo më sillte rroba dhe ushqime. Madje, edhe tani më ngrohet zemra kur mendoj për të.

Ishte edhe zj. Song, që kishte një dyqan të vogël afër shtëpisë ku banoja. Ajo më ndihmoi shumë gjatë asaj kohe. Më thoshte se, kushdo që jeton larg vendlindjes, është gjithmonë i uritur, prandaj më binte artikuj nga dyqani i saj, të cilat nuk kishte mundur t'i shiste. Megjithëse kishte një dyqan të vogël dhe mezi fitonte ndonjë para për vete, ajo gjithmonë kujdesej për mua me një zemër të ngrohtë dhe të dashur.

Një ditë po mbanim shërbimin e së dielës, në një hapësirë me rërë anës lumit Han. Kur erdhi koha e drekës, të gjithë gjetën një vend për tu ulur dhe për të ngrënë. Unë e kisha zakon të mos haja drekë, prandaj nuk ndihesha rehat të ulesha e të rrija aty kot, ndërsa të tjerët ishin duke ngrënë. U largova ngadalë pa u ndier nga grupi dhe gjeta një vend për t'u ulur në një grumbull gurësh. Zj. Song më pa që isha atje, më solli dy feta bukë dhe pak oriz me salcë. Sa mirënjohës u ndjeva! Ato kushtonin vetëm një xhon secila, dhe katër xhon të gjitha, por nuk e kam harruar

ende mirënjohjen që ndjeva në atë moment.

E mbaj mend gjithmonë ndihmën që më jep dikush, sado e vogël të jetë. Madje, edhe tani që jam nëntëdhjetë vjeç, mund t'i kujtoj me radhë të gjitha rastet kur njerëzit më kanë ndihmuar dhe çfarë kanë bërë për mua. Nuk mund t'i harroj kurrë njerëzit që nuk kanë hezituuar të rrezikojnë veten dhe të futen në telashe të mëdha për mua, dhe që më kanë dhënë bekimin e tyre bujarisht.

Nëse dikush më bën një nder, për mua është shumë e rëndësishme t'ia kthej. Nëse nuk e takoj dot personin që ma ka bërë atë nder, të pak-tën, është e rëndësishme ta kujtoj atë person në zemrën time. Unë kam nevojë të jetoj me mendimin e sinqertë që do ta shpërblej atë nder, duke ndihmuar dikë tjetër.

Si një top i zjarhtë që digjet

Pasi mbarova Institutin Kjongsong në vitin 1942, shkova në Japoni për të vazhduar studimet. Shkova sepse e ndjeva që kisha nevojë të merrja njohuri të sakta për Japoninë. Gjatë udhëtimit me tren për në Busan, nuk i ndaloja dot lotët. E mbulova fytyrën me xhaketë dhe qava me zë të lartë. Qava aq shumë, sa hundët më rridhnin dhe fytyra m'u ënjt. Bëhesha vrer kur mendoja se po lija vendin tim, që kishte vuajtur nën zgjedhën e regjimit kolonial. Ndërsa qaja, hidhja sytë nga dritarja dhe munda të shikoja se kodrat dhe lumenjtë qanin, madje, edhe më të brengosura se unë. Pashë me sytë e mi se si rridhnin lotët nga bari dhe pemët. Duke parë këtë vizion, thashë: “U premtoj kodrave dhe përrenjve të atdheut tim se do të kthehem, duke sjellë me vete edhe lirinë. Prandaj mos qani, por më prisni”.

I hipa tragetit nga Busani për në Shimonoseki në orën dy të mëngjesit, të datës 1 prill. Atë natë frynte një erë e fortë, por unë nuk munda të largohesha dot nga kuverta e anijes. Qëndrova atje duke parë se si dritat e Busanit bëheshin gjithmonë e më të vogla. Qëndrova në kuvertë deri në mëngjes. Pasi mbërrita në Tokio, hyra në Uaseda Kutu Kugako, një shkollë e inxhinierisë teknike, degë e Universitetit të Uasedas. Unë studiova në departamentin e inxhinierisë elektrike. E zgjedha këtë degë,

sepse ndjeva që nuk do të mundja të themeloja një filozofi të re fetare, pa njohur inxhinierinë moderne.

Bota e padukshme e matematikës ka diçka të përbashkët me fenë. Që të bëjë diçka madhështore, njeriu duhet të shquhet për aftësi të mëdha arsytimi. Ndoshta ngaqë kam kokë të madhe, isha shumë i mirë në matematikë, e cila për të tjerët ishte shumë e vështirë, ndërsa mua më pëlqente të merresha me të. Kokën e kisha aq të madhe, saqë e kisha të vështirë të gjeja kapele. M'u desh të shkoja në fabrikë dy herë, që të bëja një kapele me porosi. Madhësia e kokës mund të ketë të bëjë disi edhe me aftësinë që kam për t'u fokusuar në diçka dhe për ta mbaruar në kohë relativisht të shpejtë, ndërkohë që të tjerëve do t'u duheshin disa vite për ta përfunduar.

Gjatë studimeve në Japoni, i bombardoja mësuesit me pyetje, siç bëja në Kore. Po të filloja të bëja pyetje, nuk kisha të mbaruar. Disa mësues bënë sikur nuk më shikonin dhe, thjesht, nuk më merrnin parasysh kur i pyesja! “Çfarë mendoni për këtë?”. Nëse kisha ndonjë dyshim për diçka, nuk qetësohesha derisa ta ndiqja çështjen deri në fund. Unë nuk përpiqesha që të shqetësoja mësuesit e mi qëllimisht. E ndieja që, nëse do të studioja një lëndë, duhet ta studioja atë me themel.

Në tavolinën time, në dhomën e konviktit, kisha gjithmonë tri Bibla të hapura, përbri njëra - tjetrës. Njëra ishte në gjuhën koreane, tjetra në japonisht dhe tjetra në anglisht. E lexoja të njëjtin paragraf në të tria gjuhët më shumë se një herë. Sa herë lexoja një paragraf, i nënvizoja vargjet dhe bëja shënime përbri, aq sa fletët e Biblave të mia u mbushën me njolla boje dhe ishte e vështirë t'i lexoje.

Pak pas fillimit të shkollës mora pjesë në një aktivitet të organizuar nga Shoqata e Studentëve Koreanë, për të mirëpritur studentët e rinj nga vendi ynë. Atje këndova një këngë koreane me entuziazëm të madh,

duke u treguar të gjithëve dashurinë për vendin tim. Kjo ishte një kohë, kur pritej që koreanët të shkriheshin me kulturën japoneze, dhe policët japonezë ishin të pranishëm aty. Prapëseprapë, e këndova me shumë krenari atë këngë koreane. Duk Mun Om, i cili kishte hyrë atë vit në fakultetin e inxhinierisë arkitekturore, u prek thellë nga kënga ime, dhe ne u bëmë shokë të përjetshëm.

Gjatë kësaj kohe, studentët koreanë nga shkolla të ndryshme të rajonit të Tokios kishin formuar një lëvizje të fshehtë për pavarësi. Kjo ishte më se e natyrshme, ndërkohë që vendi ynë rënkonte në agoni nën sundimin kolonial të Japonisë.

Lëvizja u rrit, pas asaj që japonezët e quajtën “Lufta e Madhe Lindore e Azisë” (1937-1945). Me intensifikimin e luftës, Tokio filloi të rekrutojë studentët koreanë si “ushtarë studentë” dhe t’i dërgojë ata në front. Puna e lëvizjes së fshehtë për pavarësi u nxit pikërisht nga këto transferime. Ne bënim diskutime të gjata se si duhet të bënim me Hirohiton, perandorin japonez. Unë mora një post të rëndësishëm në lëvizje. Ai përfshinte punën që duhet të bëja në marrëdhënie të ngushtë me qeverinë e përkohshme koreane, që ndodhej në Shangai dhe drejtohej nga Kim Gu. Përgjegjësia që pata në atë post mund të më kishte kushtuar edhe jetën. Megjithatë, unë nuk hezitova, sepse e ndieja që, edhe sikur të vdisja, kjo do të ishte për një çështje të drejtë.

Afër Universitetit të Uasedas ndodhej një rajon policie. Policia japoneze ra në erë të punës sime dhe filloi të më ndiqte. Policia gjithmonë e dinte se kur e kisha për t’u kthyer në Kore gjatë pushimeve të shkollës, prandaj më ndiqte deri te porti për t’u siguruar që po ikja. Nuk mbahet mend sa herë më kanë arrestuar, rrahur, torturuar dhe më kanë kyçur në qeli. Por, edhe pasi më torturonin çnjerëzisht, refuzoja t’u jepja informacionin që kërkonin. Sa më shumë më godisnin, aq më i guximshëm bëhesha.

Njëherë u përlesha me policët që po më ndiqnin në Urën Joçugaua. Shkula një copë hekur nga ura dhe e përdora si armë për të luftuar. Ato kohë isha si një top zjarri.

Punëtorë që bëhen miq, duke vuajtur së bashku

Ashtu siç kisha bërë në Seul, vendosa të shkoj në çdo vend të Tokios. Kur shokët e mi shkonin në vende si Niko, për të parë ndonjë peizazh të bukur, unë parapëlqejta të qëndroja dhe të ecja nëpër të gjitha lagjet e Tokios. Atëherë kuptova se ishte një qytet që dukej luksoz nga ana e jashtme, por, në fakt, ishte plot me njerëz të mjeruar. Sërish, të gjitha paratë që më dërgonte familja ua dhashë të varfërve.

Në atë kohë, edhe në Japoni, të gjithë ishin të uritur. Midis studentëve koreanë kishte shumë nga që kishin vështirësi financiare. Kur merrja latat e ushqimit të muajit, ua jepja të gjitha studentëve që nuk kishin mundësi t'i blinin dhe u thosha: “Hani. Hani sa të doni”. Unë nuk e vrisja mendjen për të bërë para. Mund të shkoja kudo dhe të punoja si punëtor me mëditje dhe të ushqehesha. Më pëlqente të fitoja para dhe t'i përdorja ato për t'u paguar tarifën e shkollimit studentëve që nuk kishin mundësi. Kur ndihmoja të tjerët dhe u jepja atyre për të ngrënë mbushesha me energji.

Pasi i kisha dhënë të gjitha paratë, që kisha, punoja si shpërndarës me një karrocë që tërhiqej nga një biçikletë. Me atë karrocë shkoja në të gjitha lagjet e Tokios. Njëherë, në Ginza, ku kishte drita që të verbonin, po transportoja një shtyllë telefoni në karrocën time, kur ajo u përmbys në mes të

një kryqëzimi. Të gjithë ikën me vrap të shpëtonin jetën. Meqenëse kam pasur shumë përvoja të tilla, e njoh hartën e Tokios si pëllëmbën e dorës.

Isha punëtor në mes të punëtorëve dhe isha shok i punëtorëve. Ashtu si punëtorët që kundërmonin erë djersë, shkoja në kantier dhe punoja derisa djersa më kullonte në të gjithë trupin. Ata ishin vëllezërit e mi, prandaj nuk doja t'ia dija për erërat që kundërmonin. Flija me jorganët e tyre që ishin aq të pistë, sa morrat e zinj zvarriteshin mbi ta, duke formuar vargje të tëra. Nuk hezitova të shtrëngoja duart që kishin zënë kore nga zhuli. Djersa që ngatërrohej me zhulin e tyre ishte e mbushur me një ngrohtësi zemre të parezistueshme. Ishte pikërisht zemra e tyre që më tërhiqte aq shumë.

Në fillim punova si punëtor në uzinën e çelikut dhe në kantierin detar të Kavasakit. Në kantier kishte anije që ngarkonin qymyr. Ne formonim skuadra me tre punëtorë dhe punonim deri në orën një të mëngjesit për të ngarkuar një anije me 120 tonë qymyr. Ne, koreanët, e mbaronim punën brenda natës, ndërsa japonezëve u duheshin tri ditë për ta ngarkuar.

Në disa vende pune kishte njerëz që shfrytëzonin gjakun dhe djersën e punëtorëve. Shpesh këta ishin kryepunëtorët, që merreshin direkt me punëtorët. Ata mbanin për vete deri në 30 për qind të parave të fituara nga punëtorët që menaxhonin. Punëtorët nuk bënin dot gjë për t'i ndalur. Kryepunëtorët shfrytëzonin të dobëtit, por u krihnin bishtin atyre që ishin të fortë. Një herë u inatosa aq shumë me një kryepunëtor, sa më në fund shkova tek ai bashkë me dy shokë të tjerë dhe i kërkova t'u paguante atyre rrogën e plotë.

“Nëse merr dikë në punë, atëherë paguaje atë për punën që bën”,- i thashë.

Ai vazhdonte të refuzonte, kështu që shkuam përsëri ditën e dytë dhe ditën e tretë. Ne ishim të vendosur të vazhdonim presionin derisa të

zbutej. Në fund e godita dhe e rrëzova përtokë. Normalisht jam një njeri i qetë dhe pasiv, por kur inatosem, karakteri kokëfortë i viteve të rinisë kthehet përsëri.

Në uzinën e çelikut, në Kawasaki kishte vaska ku ruhej acidi sulfurik. Punëtorët i pastronin ato duke hyrë brenda për të nxjerrë mbetjet. Tymrat e acidit sulfurik ishin jashtëzakonisht toksikë, dhe një njeri nuk mund të rrinte brenda më shumë se pesëmbëdhjetë minuta. Edhe në kushte kaq të mjerueshme, punëtorët rrezikonin jetën e tyre për të fituar ushqimin. Kaq i çmuar ishte ushqimi.

Unë isha gjithmonë i uritur. Megjithatë, bëja kujdes të mos haja kurrë për hir të vetes sime. E ndieja që duhet të ekzistonte një arsye të caktuar që të haja një vakt të veçantë. Kështu që, sa herë ulesha për të ngrënë, pyesja veten për arsyet e urisë sime: “A kam punuar sa duhet? A kam punuar për veten time, apo për qëllimin publik?”. Rrija para një tasi me oriz dhe i thosha: “Po të ha ty, në mënyrë që të bëj punë, gjithmonë e më të lavdishme për të mirën publike, sesa ato që kam bërë dje”. Atëherë orizi më kthente një buzëqeshje, duke më dhënë të drejtë. Në ato momente, koha e shpenzuar duke ngrënë ishte mistike dhe ngazëlluese. Kur nuk ndjehesha i kualifikuar për të folur në këtë mënyrë, do ta lija vaktin pa ngrënë, sado i uritur të isha. Për pasojë, nuk ishin të shumta ditët kur haja dy herë në ditë.

Nuk e kufizoj veten për të ngrënë dy herë në ditë, ngaqë nuk kisha oreks. Në fakt, po të filloja të haja nuk kishte kufij sasia që mund të konsumoja. Një herë hëngra gjatë një vakti njëmbëdhjetë tasa të mëdhenj me udon (makarona koreane). Një herë tjetër hëngra shtatë pjata me pulë dhe me vezë të skuqur mbi oriz. Me gjithë këtë oreks, e vazhdova zakonin e mosngrënies së drekës dhe të kufizimit të vetes vetëm në dy vakte në ditë, derisa u bëra mbi tridhjetë vjeç.

Ndjenja e urisë është një lloj nostalgjie. Unë e njihja shumë mirë nostalgjinë e urisë, por besoja se ishte gjëja më e vogël që mund të bëja, që të sakrifikoja një vakt në ditë, për hir të botës. Gjithashtu asnjëherë, nuk ia lejoja vetes të vishja rroba të reja. Sado ftohtë të bënte, nuk përdorja ngrohje në dhomë. Kur ishte jashtëzakonisht ftohtë, përdorja një gazetë për t'u mbuluar; të mbante aq ngrohtë, njëlloj sikur të kishe hedhur një jorgan prej mëndafshi. Unë e di mirë vlerën e një flete gazete.

Nganjëherë, shkoja të jetoja për pak kohë në një zonë të Shinagauas, ku jetonin të varfrit. Flija me ta duke u mbuluar me rrecka. Në ditët e ngrohta me diell u hiqja morrat nga flokët dhe haja me ta oriz. Në rrugët e Shinagauas kishte shumë prostituta. I dëgjoja kur më tregonin historitë e tyre dhe bëhesha shok me to pa pirë asnjë gllënjë alkool. Disa njerëz thonë se kanë nevojë të dehen, që të flasin me zemër të hapur gjithë ç'kanë në mendje, por ky është thjesht një justifikim. Kur këto gra e kuptonin se isha i sinqertë në dhembshurinë që ndieja për to, pa pirë as edhe një gllënjë alkooli, ato më hapnin zemrën dhe më tregonin hallet e tyre.

Kam bërë lloj-lloj punësh kur studioja në Japoni. Kam qenë roje në një ndërtesë zyresh. Shkruaja letra për analfabetët. Kam punuar në punë të ndryshme, madje, kam qenë dhe përgjegjës. Kam qenë fallxhor. Kur më duheshin para urgjentisht, bëja shkrime artistike (kaligrafi) dhe i shisja. Sidoqoftë, asnjëherë nuk mbeteshja prapa me mësim. Besoja se të gjitha këto gjëra ishin pjesë e procesit të stërvitjes time. Kam bërë të gjitha llojet e punëve dhe kam takuar të gjithë tipat e njerëzve. Gjatë këtij procesi, mësova shumë rreth tyre. Si rezultat i asaj përvoje, tani jam në gjendje që, me një të parë, të kem një ide të saktë për punën që bën një njeri për të jetuar, si dhe, nëse ky person është i mirë apo i keq. Nuk kam nevojë të peshoj shumë mendime në kokë, sepse këtë ma tregon, më së pari, trupi im.

Akoma besoj se, për të zhvilluar një karakter të mirë, njeriu duhet të provojë shumë vështirësi para se të mbushë tridhjetë vjeç.

Njerëzit duhet të zbresin në vatrën e dëshpërimit, në pjesën më të ulët të ekzistencës njerëzore dhe ta përjetojnë shijen e saj. Ata duhet të zbulojnë mundësi të reja, duke qenë në mes të ferrit. Vetëm kur ngjitemi duke u kacavjerrë që nga fundi i dëshpërimit dhe duke fituar një vendosmëri të re, mund të rilindim si njerëz të aftë për të qenë pionierë të një të ardhmeje të re.

Ne nuk duhet të shikojmë vetëm në një drejtim. Duhet të shohim si ata që janë në pozitë më të lartë, dhe si ata në pozitë më të ulët. Duhet të dimë të shikojmë në lindje, perëndim, jug dhe veri. Shkalla e suksesit në jetë varet nga fakti se sa mirë shohim me sytë e mendjes. Që të shohim sa më mirë me sytë e mendjes, duhet të kalojmë nëpër shumë përjetime dhe t'i ngulisim në mendje ato. Madje, edhe në situatat më të vështira, duhet të ruajmë qetësinë, të tregojmë ngrohtësi ndaj të tjerëve, të jemi të sigurt në vetvete dhe të përshtatemi mirë në çfarëdo lloj rrethane.

Njeriu me karakter të mirë duhet të mësohet me ngritjen në një pozitë të lartë dhe, pastaj, rënien e menjëhershme në një pozitë të ulët. Shumica e njerëzve kanë frikë nga rënia prej një pozite të lartë, prandaj bëjnë gjithë çështje e mundur për ta ruajtur atë pozitë. Sidoqoftë, uji që nuk lëviz bëhet bajat. Ai që ngjitet në pozitë të lartë, duhet të jetë në gjendje të shkojë përsëri poshtë dhe të presë kohën për tu ngjitur përsëri. Kur të vijë çasti, ai mund të ngjitet në pozitë, madje, më të lartë se më parë. Ky është ai lloj personi që mund të arrijë madhështinë që admirohet nga shumë njerëz; ky është udhëheqës i madh. Këto janë përvojat që duhet të kalojë njeriu para se të mbushë tridhjetë vjeç.

Sot u them të rinjve të përjetojnë gjithçka që munden në këtë botë. Duhet të përjetojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë, ose jo, gjithçka që

ekziston në këtë botë, sikur të ishin duke gëlltitur një enciklopedi. Vetëm në këtë mënyrë janë në gjendje të formojnë identitetin e tyre. Identiteti vetjak i personit është natyra e tij e qartë subjektive. Sapo dikush thotë me bindje se “unë mund t’i bie vendit rreth e përçark, dhe kurrë nuk do të gjej një person që është i aftë të më mposhtë”, atëherë ai është gati të ndërmarrë çdo detyrë me besimin se do ta përmbushë atë me sukses. Kur dikush jeton në këtë mënyrë, ai do të jetë i suksesshëm. Suksesi është i sigurt. Ky është përfundimi në të cilin arrita kur jetoja si lypës në Tokio.

Atje, unë hëngra dhe fjeta me punëtorët, vuajta urie së bashku me lypësit, mësova jetën e ashpër dhe mora doktoratën në filozofinë e vuajtjes. Vetëm atëherë munda të kuptoj vullnetin e Zotit, teksa Ai punon për t’i sjellë shpëtim njerëzimit. Është e rëndësishme të bëhesh mbreti i vuajtjes para moshës tridhjetëvjeçare. Lavdia e Mbretërisë së Qiellit fitohet duke u bërë mbret i vuajtjes.

Deti i qetë i zemrës

Situata e Japonisë gjatë luftës u bë gjithmonë e më e pashpresë. Meqë kishte nevojë urgjente për të mbushur radhët e tkurrura të ushtrisë së saj, filloi t'i diplomojë studentët më shpejt dhe t'i dërgojë në frontin e luftës. Për këtë arsye edhe unë u diplomova gjashtë muaj para kohe. Sapo u vendos data e diplomimit, më 30 shtator 1943, i dërgova një telegram familjes, me të cilin i thosha: “Do të kthehem me Konron Maru”, që ishte emri i anijes me të cilën kisha planifikuar të nisesha nga Shimonoseki për në Busan. Megjithatë, ditën që duhet të largohesha nga Tokio për tu kthyer për në Kore, pata një përvojë të çuditshme, gjatë së cilës këmbët m'u ngulën në tokë dhe nuk më lejonin të lëvizja. Sado përpiqesha, nuk munda t'i shkulja këmbët nga toka për të shkuar tek treni në stacionin e Tokios.

Thashë me vete: “Ndoshta Qielli nuk dëshiron të hipi në atë anije”. Kështu vendosa të qëndroj në Japoni edhe për pak kohë dhe shkova me shokët e mi për t'u ngjitur në malin Fuxhi. Kur u ktheva në Tokio, disa ditë më vonë, vendi ziente nga lajmi që “Konron Maru”, anija me të cilën do të udhëtoja, ishte mbytur gjatë rrugës për në Busan. Mora vesh se më shumë se pesëqind vetë, përfshirë dhe shumë studentë ishin mbytur. “Konron Maru” ishte një anije e madhe, me të cilën Japonia krenohej

shumë, por ishte fundosur nga një silurë amerikane.

Kur nëna ime mori vesh lajmin se anija ku ishte planifikuar të hipte djali i saj ishte fundosur, doli menjëherë nga shtëpia pa menduar të vishte as këpucët. Vrapoi këmbëzbathur tetë kilometra deri te stacioni i trenit dhe shkoi drejt e në Busan. Kur arriti në rajonin e policisë detare në Busan, mori vesh se emri im nuk ishte në listën e udhëtarëve. Megjithatë, konvikti në Tokio i tha asaj që i kisha bërë gati valixhet dhe isha larguar. Kjo gjë e futi në një konfuzion total dhe agoni. Ajo vazhdonte të thërriste emrin tim, pa e kuptuar fare që këmbët i kishte gjak nga ashklat.

Mund ta imagjinoj lehtë si duhet të jetë ndjerë brenda vetes nga shqetësimi se diçka mund t'i kishte ndodhur djalit të saj. Mund ta kuptoj zemrën e nënës sime, por, që nga dita që zgjodha të ndjek rrugën e Zotit, u bëra një djalë i keq për të. Nuk mund t'ia lejoja dot vetes të lidhesha pas emocioneve personale. Kështu, nuk i kisha dërguar fjalë se nuk kisha hipur në atë anije që u mbyt, megjithëse e dija që do të shqetësohej thellësisht për mua.

Kur më në fund u ktheva në Kore, pashë se asgjë nuk kishte ndryshuar. Sundimi tiranik i Japonisë ishte duke u bërë edhe më i fortë dita ditës. I gjithë vendi ishte i larë në gjak dhe lot. U ktheva në Huksok Dong, në Seul, dhe ndoqa kishën e Mjungsude. Mbaja ditar të hollësishëm në lidhje me çdo gjë të re që kuptoja çdo ditë. Në ditët kur kuptoja shumë gjëra, mbushja një bllok të tërë. Po merrja përgjigje për shumë pyetje që kisha pasur prej vitesh. Dukej sikur të gjitha vitet e lutjeve dhe të kërkimit për të vërtetën po e merrnin përgjigjen. Ndodhi në një kohë të shkurtër, sikur një top zjarri të ishte duke kaluar përmes meje.

Gjatë kësaj kohe kuptova që “marrëdhënia midis Zotit dhe njerëzimit është ajo e prindit me fëmijën dhe se Zoti është thellësisht i brengosur kur sheh vuajtjen e tyre”. Në atë çast, të gjitha sekretet e universit u zbërthyen në mendjen time. Befas, u duk sikur dikush kishte ndezur një projektor filmi. Gjithçka që kishte ndodhur, që kur njerëzimi kishte thyer urdhrin e Zotit,

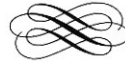
u transmetua qartë para syve të mi. Lot të nxehtë më rridhnin vazhdimisht nga sytë. Rashë në gjunjë dhe e ula kokën deri në dysheme. Qëndrova ashtu më gjatë se kurrë më parë. Ashtu si atëherë kur isha fëmijë dhe babai im më çonte në shtëpi duke më mbajtur në shpinë, e lëshova trupin në prehrin e Zotit dhe lashë lotët të më rridhnin. Nëntë vjet pas takimit tim me Jezusin, sytë e mi tashmë ishin hapur ndaj dashurisë së vërtetë të Zotit.

Zoti krijoi Adamin dhe Evën dhe i dërgoi në këtë botë që të bëheshin të frytshëm, të shumoheshin dhe të jetonin në një botë të paqes. Por ata nuk pritën dot kohën që u caktoi Zoti. Bënë kurvëri dhe lindën dy djem, Kainin dhe Abelin. Fëmijët që kishin lindur nga rënia nuk besuan njëritjetrit dhe shkaktuan incidentin ku njëri vëlla vrau tjetrin. Paqja e kësaj bote u prish, mëkati mbuloi botën dhe pikëllimi i Zotit mori udhë. Pastaj njerëzimi bëri një tjetër mëkat të tmerrshëm, duke vrarë Jezusin, Mesinë. Kështu, vuajtja që njerëzimi po përjeton sot është një proces zhdëmtimi nëpër të cilin duhet të kalojë, teksa hidhërimi i Zotit vazhdon.

Jezusi m'u shfaq kur isha një djalosh gjashtëmbëdhjetë vjeçar, sepse donte të njihja rrënjën e mëkatis origjinal, që kishte bërë njerëzimi, dhe të sillja një botë të paqes, ku mëkati dhe Rënia nuk do të ekzistonin më. Kisha pranuar udhëzimet serioze të Zotit për të shlyer mëkatet e njerëzimit dhe për të sjellë botën e paqes që Zoti kishte krijuar në zanafillë. Bota e paqes që Zoti dëshiron nuk është ndonjë vend ku ne shkojmë pasi vdesim. Zoti dëshiron që kjo botë, ku jetojmë tani, të bëhet bota, tërësisht paqësore dhe e lumtur, që Ai e krijoi në fillim. Është e sigurt që Zoti nuk e dërgoi Adamin dhe Evën në botë për të vuajtur. Unë duhet t'ia bëja të ditur botës këtë të vërtetë të pabesueshme.

Me zbulimin e sekreteve të krijimit të universit, ndjeva sikur zemra m'u qetësua si deti pas stuhisë. Ajo m'u mbush me Fjalën e Zotit. Dukej sikur do të shpërthente ndërsa fytyra më shkëlqente nga gëzimi.

“Të lutem mos vdis”

Vazhdova t'i përkushtohem lutjes dhe e ndjeva intuitivisht se kishte ardhur koha të martohesha. Ngaqë kisha vendosur të ndiqja rrugën e Zotit, gjithçka në jetën time duhet të bëhej në përputhje me vullnetin e Tij. Sapo merrja diçka nëpërmjet lutjes, nuk kisha rrugë tjetër veçse ta ndiqja. Kështu që, shkova tek njëra nga hallat e mia, e cila kishte shumë përvojë me mblesëritë dhe i kërkova të më prezantonte me një grua të përshtatshme. Kështu takova Son Gil Ço, vajzën e një familjeje të mirënjohur të krishtere në Xhung-xhu.

Ajo ishte një grua e rritur siç duhet nga një familje e ngritur. Kishte ndjekur vetëm shkollën fillore, por kishte një karakter shumë të fortë, dhe besimi saj i krishterë ishte aq i thellë, saqë në moshën gjashtëmbëdhjetëvjeçare ishte burgosur, sepse kishte refuzuar t'i bindej kërkesës koloniale të japonezëve, sipas të cilës, të gjithë koreanët duhet të adhuronin në tempujt e Shintos. Më thanë se isha burri i njëzet e katërt që po i kërkjoja dorën, gjë që vërtetonte se ajo ishte shumë e kujdesshme në përzgjedhjen e burrit me të cilin do të martohej.

Sidoqoftë, kur u ktheva në Seul e kisha harruar fare që e kisha takuar atë grua. Plani im, pas përfundimit të studimeve në Japoni, ishte të udhëtoja në Hailar, Kinë, një qytet në kufirin midis Kinës, Rusisë dhe

Mongolisë. Shkolla e Tokios më kishte rregulluar një punë në Ndërmarrjen Elektrike të Mançurisë, dhe plani im ishte të punoja në Hailar, për rreth tre vjet dhe të mësoja gjuhën ruse, kineze dhe mongole. Ashtu siç kisha kërkuar më parë një shkollë ku të mësoja japonisht, që të isha i aftë të fitoja mbi japonezët, tani dëshiroja të shkoja në këtë qytet kufitar dhe të mësoja disa gjuhë të huaja, si një mënyrë për t'u përgatitur për të ardhmen.

Sidoqoftë, ishte duke u bërë gjithmonë e më e qartë se Japonisë po i vinte fundi në luftë. Mendova se do të ishte më mirë të mos shkoja në Mançuri. Kështu, ndalova në një degë të Kompanisë Elektrike të Mançurisë në Andung (Dangdong i sotëm) dhe plotësova një formular për të refuzuar vendin e punës. Pas kësaj u nisa drejt vendlindjes sime. Kur mbërrita atje, pashë se halla, së cilës i kisha kërkuar të më rregullonte dikë për martesë, ishte në një ankth të madh. Me sa dukej, gruaja me të cilën më kish prezantuar po refuzonte çdo kandidat, përveç meje, dhe po i shkaktonte telashe të mëdha familjes së saj. Halla më mori për krahu dhe më çoi tek shtëpia e familjes Ço.

Ia shpjegova qartë Son Gil Ço-së stilin e jetës që kisha ndërmend të bëja. “Edhe sikur të martohemi tani, ti duhet të jesh gati të jetosh pa mua, të paktën për shtatë vjet”, i thashë asaj.

“Pse duhet ta bëj këtë?” - pyeti ajo.

Unë i thashë: “Tani për tani kam një detyrë që është më e rëndësishme se jeta familjare. Në fakt, arsyeja për të cilën martohem ka të bëjë me aftësinë time për të kryer providencën e Zotit. Martesa jonë duhet të zhvillohet përtej familjes, deri në atë pikë ku të jemi në gjendje të duam kombin dhe gjithë njerëzimin. Tani që e di synimin tim, a dëshiron vërtet të martohesh me mua?”

Ajo u përgjigj me zë të sigurt: “Nuk ka rëndësi. Pasi të takova ty, kam parë në ëndërr një fushë me lule nën dritën e hënës. Jam e sigurt që ti je

bashkëshorti që më ka dërguar Qielli. Unë mund të duroj çdo vështirësi”.

Unë isha ende i shqetësuar, prandaj ngulmova disa herë. Çdo herë ajo përpiqej të më qetësonte mendjen duke më thënë: “Jam gati të bëj gjithçka, vetëm që të martohem me ty. Mos u shqetëso për asgjë”.

Vjehri im i ardhshëm kaloi në botën tjetër një javë para datës së dasmës, kështu që dasma u shty. Më në fund, qemë në gjendje të bëjmë ceremoninë e martesës më 4 maj 1944. Normalisht, maji është koha e ditëve të bukura pranverore, por në ditën tonë të martesës ra shi me gjyma. Ceremoninë e drejtoi reverendi Ho Bin Li nga Kisha e Jezusit. Më vonë, pas çlirimit të Koresë nga Japonia, rev. Li shkoi në Korenë e Jugut dhe krijoi një seminar ekumenik, të quajtur Seminari Xhungang.

Gruaja ime dhe unë filluam jetën martesore në dhomën time të konviktit, në Huksok Dong. Unë e doja dhe kujdesesha aq shumë për të, sa që kujdestarja e konviktit thoshte: “Uaa, ti e dashke vërtet atë, që e mbake me aq kujdes, sikur të ishte prej qelqi”.

Për të mbajtur familjen fillova punë pranë degës Kionsong, të kompanisë së ndërtimit Kashima Guni në Yongsan, ndërkohë që vazhdoja të bëja edhe punë kishtarë. Pastaj, një ditë tetori, policia japoneze befasisht sulmoi shtëpinë tonë.

“A e njeh ti filan fistekun nga Universiteti i Uasedas?”, më pyetën. Pa më dhënë as kohë të përgjigjem, më tërhoqën dhe më çuan në rajonin e policisë së provincës Kiongi. Më arrestuan, sepse një nga shokët e mi ishte arrestuar si komunist dhe i kishte përmendur edhe emrin tim njërit prej hetuesve.

Sapo më futën në rajonin e policisë, filluan menjëherë torturat. “Ti je anëtar i Partisë Komuniste, apo jo? A nuk ke punuar ti me atë kopukun kur studioje në Japoni? As mos u mundo ta mohosh. Gjithë çka duhet të bëjmë është një telefonatë policisë së Tokios dhe ata do të na tregojnë gjithçka.

Ose do na japësh listën e anëtarëve të partisë ose do të ngordhësh si qen’.

Më rrahën me një tavolinë, që ia thyen të katër këmbët mbi trupin tim, por nuk pranova t’u jepja emrat e shokëve me të cilët kisha punuar në Japoni.

Atëherë policia japoneze shkoi atje ku jetoja unë me gruan time, e ktheu shtëpinë përmbys dhe gjeti ditarët e mi. M’i sollën ditarët dhe i hapën faqe për faqe, duke kërkuar t’u tregoja rreth emrave që gjetën. Unë mohova gjithçka, megjithëse e dija që edhe mund të më vrisnin nëse vazhdoja të heshtja. Më shkelën dhunshëm dhe pamëshirë me këpucët ushtarake plot me thumba të mprehtë, derisa trupi m’u squll sikur të isha i vdekur. Pastaj më varën në tavan dhe më lëkundën sa andej-këtej. Ashtu si mishin e varur në thertore ata vazhduan të më lëkundnin duke më shtyrë me një shkop. Pas pak gjaku më shpërtheu nga goja dhe filloi të pikojë në dyshemenë prej çimentoje. Sa herë që humbja ndjenjat, më hidhnin një kovë me ujë. Sapo vija në vete, tortura fillonte përsëri.

Më mbyllnin hundën dhe më vinin grykën e një çajniku në gojë, duke më detyruar të gëlltisja ujë. Kur stomaku më fryhej nga uji, më shtrinim me fytyrë nga tavani, si një bretkosë, dhe fillonin të më shkelnin dhunshëm në bark me këpucët ushtarake. Uji detyrohej të vinte deri në ezofag dhe unë villja derisa gjithçka bëhej e zezë. Në ditët pas torturave të tilla ndjeja sikur ezofagu po merrte flakë. Dhimbja ishte aq e fortë, sa nuk gëlltisja dot asnjë lugë supë. Nuk kisha më fuqi dhe vetëm rrija shtrirë me fytyrë në dysheme, krejt i paaftë për të lëvizur.

Luftës po i vinte fundi dhe policët japonezë ishin të dëshpëruar. Më bënë tortura që nuk mund të përshkruhen me fjalë. Megjithatë unë durova dhe nuk iu tregova kurrë asnjë nga emrat e shokëve. Edhe kur më iknin ndjenjat, edhe kur përmendesha, sigurohesha që të mos u jepja atë që dëshironin. Më në fund, të lodhur së më torturuari, i dërguan fjalë

nënës sime. Kur erdhi ajo, këmbët i kisha aq të ënjtura, sa nuk rrija dot në këmbë. Dy nga policët duhej të më mbanin mbi shpatulla për të më ndihmuar të shkoja deri te dhoma e vizitave.

Nëna i kishte sytë me lot, madje para se të m'i hidhte sytë. “Duro edhe pak,- tha ajo. Nëna do të mundohet të të gjejë një avokat. Të lutem duro dhe mos vdis para se ta gjej.” Më shikonte fytyrën e mbuluar me gjak dhe më lutej. “Nuk ka rëndësi sa mirë je duke u përpjekur të bësh,- më tha. - Më e rëndësishme është të mbash veten gjallë. Çfarëdo që të ndodhë, mos vdis”.

Më erdhi keq për të. Do të më kishte pëlqyer të thërrisja “Nënë!”, ta përqafoja dhe të qaja me të madhe së bashku me të. Megjithatë, nuk e bëra dot, sepse e dija fare mirë pse e kishin sjellë atë aty policët japonezë. Nëna vazhdonte të më lutej të mos vdisja, por gjithë çka mund të bëja si përgjigje ishte të kapsitja sytë e mi të gjakosur, që më ishin ënjtur shumë keq.

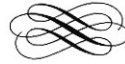
Gjatë kohës që u mbajta në rajonin e policisë së provincës Kiongi, ishte kujdestarja e konviktit, znj. Gi Bong Li, që më mbante me ushqime dhe me veshje. Ajo qante sa herë që më vizitonte. E ngushëlloja duke i thënë: “Duro edhe pak. Kësaj epoke po i vjen fundi. Japonia do të bjerë shpejt. Nuk është nevoja të qash”. Këto nuk ishin fjalë boshe. Zoti ma kishte dhënë këtë besim.

Sapo më liruan, në shkurtin e vitit tjetër, i mora të gjithë ditaret e mi, që ishin bërë mullar në konvikt dhe i çova në bregun e lumit Han. Atje i dogja që të mos u sillnin ndonjë telash shokëve të mi. Nëse nuk do ta kisha bërë këtë, e dija që ditaret do të përdoreshin nga policia për t'i bërë keq të tjerëve. Trupi nuk m'u shërua kollaj nga torturat. Për një kohë mjaft të gjatë kisha gjak në jashtëqitje. Zonja Li dhe motra e saj më ndihmuan të mjekoj trupin derisa u shërova, me shumë sinqeritet dhe përkushtim.

Më në fund, në 15 gusht 1945, Koreja u çlirua nga Japonia. Kjo ishte

dita për të cilën kishte pritur çdo korean. Ishte ditë e një emocioni të paparë. Thirrjet “Mansei!” dhe njerëzit që valëvisnin flamurin Teguk (flamuri i parë kombëtar korean) mbuluan gjithë gadishullin. Sidoqoftë unë nuk qeshë në gjendje të merrja pjesë në ato festime. Zemra ime ishte serioze deri në vdekje, sepse isha në gjendje të parashikoja gjëmën e tmerrshme që po i afrohej Gadishullit Korean. U mbylla i vetëm në një dhomë dhe u zhyta në lutje. Shumë shpejt pas kësaj frika ime u bë realitet. Megjithëse u çlirua nga sundimi japonez, atdheu ynë u nda më dysh në paralelin 38 gradë. Në Veri, erdhi në fuqi një regjim komunist, që mohonte ekzistencën e Zotit.

Një urdhër që duhet zbatuar

Menjëherë pas çlirimit, vendi ynë ishte në një kaos të papërshtueshëm. Ishte e vështirë t'i plotësoje nevojat e përditshme, madje edhe për njerëzit që kishin para. Na u mbarua orizi dhe u nisa për në Pekçon, në provincën Huanghe, një komunitet në veri të Seulit dhe afër paralelit 38 gradë, për të marrë orizin që ishte blerë më parë. Por, rrugës për të shkuar atje mora një zbulësë që më tha: “Kapërce përtej paralelit 38! Gjej njerëzit e Zotit që janë në veri”. E kapërceva menjëherë paralelin 38 dhe u nisa për në Penian.

Djali ynë kishte vetëm një muaj që kishte lindur. Isha i shqetësuar për gruan time. E dija që ajo do të ishte duke më pritur me ankth, por nuk kisha kohë të kthehesha në shtëpi dhe pastaj të nisesha për në veri. Urdhërat e Zotit janë shumë serioze dhe duhet të ndiqen pa mëdyshje dhe pa rezerva. Nuk mora asgjë me vete përveç biblës, që e kisha lexuar dhjetëra herë dhe e kisha mbushur me nënvizime dhe shënime, me shkronja të vogla sa farat e susamit.

Refugjatët kishin filluar të derdheshin drejt jugut, për t'i shpëtuar regjimit komunist. Veçanërisht, refuzimi i fesë nga ana e Partisë Komuniste detyroi shumë të krishterë të drejtoheshin për në jug, në kërkim të lirisë së adhurimit. Komunistët e damkosën fenë si një opium për popullin dhe ngulmonin që askush të mos i përkiste ndonjë feje. Ky ishte

vendi ku shkova, duke ndjekur thirrjen e Qiellit. Asnjë misionar nuk do të dëshironte të shkonte në një vend të atillë, ndërsa unë shkova atje me këmbët e mia.

Me rritjen e numrit të refugjatëve që niseshin për në jug, Veriu filloi të shtrëngoje sigurinë kufitare. Nuk e pata të lehtë të kapërceja paralelin 38. M'u desh të ecja 48 kilometra deri në kufi, dhe derisa arrita në Penian kurrë nuk pyeta veten pse duhet të ecja në një shteg kaq të vështirë.

Arrita në Penian më 6 qershor. Krishterimi i kishte hedhur rrënjët aq thellë në këtë qytet, saqë njihej si "Jeruzalemi i Lindjes". Gjatë pushtimit, japonezët ishin përpjekur në shumë mënyra për ta shtypur krishterimin. I kishin detyruar banorët e tij të adhuronin në tempujt e Shintos, madje, të përkuleshin në drejtim të pallatit perandorak në Tokio, ku jetonte perandori. Pasi arrita në Penian, fillova punën ungjillore në shtëpinë e Sob Ço Rah, që jetonte në lagjen Kiongçang Ri, afër portës perëndimore të Penianit.

Nisa të kujdesesha për fëmijët e lagjes. U tregoja histori për fëmijë që ilustronin vargjet e Biblës. Ata ishin fëmijë, por u drejtoheshin me një të folur të sjellshme, me të cilën u flitet zakonisht të rriturve dhe bëja të pamundurën për t'u kujdesur për ta. Në të njëjtën kohë, mbaja shpresën se dikush do të vinte të dëgjonte mesazhin e ri, që duhet ta përcillja. Kishte ditë kur shikoja nga porta gjithë ditën, duke shpresuar se dikush do të vinte.

Shumë shpejt, njerëz me besim të sinqertë filluan të vinin për të më takuar. Flisja me ta gjithë natën, duke u mësuar mesazhin e ri. Nuk kishte rëndësi kush vinte: një fëmijë trevjeçar apo një grua e moshuar, e verbër dhe me kurrizin e përthyer. Të gjithë i trajtoja me dashuri dhe respekt. Përkulesha para tyre dhe u shërbeja sikur të kishin ardhur prej qiellit. Edhe sikur mysafirët të ishin të vjetër në moshë, do të bisedoja me ta deri natën vonë.

Kurrë nuk thosha: “Oh, nuk më pëlqen fare kur vijnë këta të vjetrit”. Gjithsecili është i çmuar. Burrë apo grua qoftë, i ri apo i vjetër, secili çmohet me të njëjtën vlerë.

Njerëzit dëgjonin këtë të ri 26-vjeçar që u liste për Letrën e Romakëve dhe për Librin e Zbulesës. Ajo çka dëgjonin ndryshonte nga ajo që kishin dëgjuar diku tjetër, kështu që gradualisht njerëzit e uritur për të vërtetën filluan të grumbullohen.

Një i ri vinte çdo ditë dhe më dëgjonte kur flisja, por pastaj largohej pa thënë asnjë fjalë. Ky ishte Uon Pil Kim. Ai u bë anëtar i parë i familjes sime shpirtërore. Kishte mbaruar Shkollën Normale të Penianit dhe punonte si mësues. Ne e bënim me radhë përgatitjen e orizit për të ngrënë dhe kështu formuam marrëdhënien midis mësuesit shpirtëror dhe dishepullit.

Kur filloja të jepja leksione për Biblën, nuk ndaloja dot, derisa anëtarët e kongregacionit fillonin të justifikoheshin, duke thënë se kishin për të shkuar diku. Predikojta me aq pasion, sa djersa më rridhte në gjithë trupin. Nganjëherë bëja pushim dhe shkoja në një dhomë tjetër ku isha vetëm, e hiqja këmbishën dhe shtrydhja djersën. Kjo ndodhte jo vetën në verë, por edhe gjatë dimrit të ftohtë. Kaq shumë energji investoja gjatë mësimit.

Gjatë shërbimeve, të gjithë visheshin me rroba të bardha, të pastra. Këndonim këngë të shenjta duke i përsëritur dhjetëra herë, për ta bërë shërbimin sa më pasionant. Anëtarët e kongregacionit prekeshin aq shumë, sa të gjithë fillonin të qanin. Njerëzit na quanin “kisha që qan”. Kur mbaronin shërbesat, anëtarët dëshmonin për mirësinë që u kishte ardhur gjatë shërbimit. Gjatë dëshmive të tilla ne ndjeheshim të dehur nga hirësia. Ishte sikur trupat tanë pluskonin në qiell.

Shumë njerëz në kishën tonë kishin përjetime shpirtërore. Disa binin në gjumë hipnotik, disa profetizonin, disa flisnin në gjuhë të panjohura dhe disa të tjerë interpretonin. Nganjëherë kishte dhe persona që nuk i

përkisnin kishës sonë e megjithatë ishin në kongregacion. Një anëtar i kongregacionit shkante symbyllur tek ai dhe e prekte në shpatull. Atëherë ai do të fillonte të lutej me lot pendimi. Në raste të tilla, zjarri i fortë i Shpirtit të Shenjtë do të kalonte përmes mbledhjes sonë. Kur Shpirti i Shenjtë bënte punën e vet, njerëzit shëroheshin nga sëmundje kronike plotësisht, saqë dukej sikur nuk kishin qenë kurrë të sëmurë. Dolën thashetheme sikur dikush kishte ngrënë pak nga orizi që unë kisha lënë dhe ishte shëruar nga një sëmundje stomaku. Njerëzit filluan të thonë: “Ushqimi në atë kishë ka efekte mjekësore”, kështu që shumë njerëz filluan të prisnin të mbaroja së ngrëni, me shpresën për të ngrënë ndonjë kokërr orizi që mund të kisha lënë unë.

Ndërsa bëheshin të njohura dukuri të tilla shpirtërore, kongregacioni ynë rritej dhe kishim aq shumë njerëz, sa nuk i mbyllnim dot dyert. Gjyshja Sung Do Xhi dhe gjyshja Se Hjung Ok erdhën në kishë, sepse të dyja kishin parë një ëndërr ku u ishte thënë: “Një udhëheqës shpirtëror i ri në moshë ka ardhur nga jugu dhe ndodhet në Mansude (sheshi qendror i Penianit), prandaj shkoni dhe takojeni atë”. Askush nuk i dëshmoi. Ato thjesht erdhën me adresën që u ishte dhënë në ëndërr. Kur erdhën, ishin të lumtura që unë isha personi për të cilin kishin dëgjuar në ëndrrat e tyre. Më mjaftoi të shihja fytyrat e tyre për ta kuptuar se për çfarë kishin ardhur. Kur iu përgjigja pyetjeve të tyre, pa i pyetur më parë se çfarë donin të dinin, ato rrinin përbri njëra-tjetrës të gëzuara dhe të habitura.

U mësoja Fjalët e Zotit të tjerëve nëpërmjet historive që i kisha përjetuar vetë. Ndoshta, prandaj shumë njerëz kuptuan se ishin në gjendje të merrnin përgjigje të qarta për pyetjet të cilave nuk u ishin përgjigjur kurrë më parë. Disa besimtarë nga kisha të mëdha të qytetit u kthyen me ne, pasi më dëgjonin që predikoja. Në një rast, pesëmbëdhjetë anëtarë kryesorë të Kishës Xhangsuxhe, kisha më e njohur në Penian, erdhën në

kishën tonë si grup, duke bërë që këshilli i pleqve të asaj kishte të paraqiste një protestë të fortë kundër nesh.

Vjehri i znj. In Xhu Kim ishte një anëtar i mirënjohur i pleqësisë në Penian. Shtëpia e tyre ishte ngjitur me kishën ku shkonte vjehri i saj. Prapëseprapë, në vend që të shkonte në atë kishë, ajo vinte në kishën tonë. Që të largohej pa e marrë vesh njerëzit e burrit, ajo shkonte prapa shtëpisë, ngjitej në një qyp të madh prej balte dhe pastaj kapërcente gardhin. Këtë e bënte kur ishte shtatzënë dhe gardhi që kapërcente ajo ishte dy-tre herë më i lartë se një bojë njeriu. I nevojitej shumë guxim për ta bërë atë gjë. Përfundimisht u persekutua ashpër nga vjehri. E ndieja kur do të ndodhte një gjë e tillë. Ditët kur ndjeja një dhimbje të fortë në zemër, dërgoja dikë te shtëpia e znj. Kim. Ndërsa qëndronin jashtë portës së shtëpisë, ata dëgjonin si ajo rrihej keq prej vjehrit. Ai e rrihte aq shumë, sa që ajo filloi të lotonte gjak. Megjithatë, më vonë ajo tregonte se, duke e ditur që anëtarët tanë ishin aty pas porte dhe luteshin për të, dhimbja i largohej si me dorë.

“Mësues, nga e dije që ishin duke më rrahur?,- do të më pyeste më pas. - Kur anëtarët janë tek porta, dhimbja më largohet si me dorë dhe vjehrit tim i duhet shumë më tepër energji që të më godasë. Pse ndodh ashtu?”

Njerëzit e burrit e rrahën, madje, e lidhën pas një shtylle, por prapë nuk e ndaluan dot që të vinte në kishën tonë. Më në fund, anëtarët e familjes së saj erdhën në kishë dhe filluan të më godasin mua. Më grisën rrobat dhe më ënjtën fytyrën, por unë për asnjë çast nuk ua ktheva. E dija që, po të kundërpërgjigjesha, do ta vështirësoja edhe më shumë situatën për znj. Kim.

Teksa gjithnjë e më shumë njerëz nga kishat e mëdha të Penianit filluan të ndiqnin shërbimet tona, ministrat e këtyre kishave zyrtare u bënë xhelozë dhe u ankuan për ne në polici. Autoritetet komuniste e shikonin

fenë si një gjemb në këmbën e tyre dhe donin të gjenin pretekstin për ta shtypur. Ata shfrytëzuan rastin që iu dha nga ministrat e krishterë dhe më morën nën arrest. Në 11 gusht 1946 u akuzova si spiun i dërguar nga Jugu dhe u burgosa në rajonin e sigurimit në Dedong. U akuzova pa të drejtë sikur isha dërguar në Veri nga presidenti i Koresë së Jugut, Singman Ri, si pjesë e një tentative për të pushtuar Veriun.

Madje, sollën edhe një hetues sovjetik, por nuk arritën të provonin që kisha kryer ndonjë krim. Më në fund, pas tre muajsh, më nxorën të pafajshëm dhe më liruan, por kur dola, trupin e kisha copë-copë. Kisha humbur kaq shumë gjak gjatë torturave, sa që rrezikoja seriozisht jetën. Anëtarët e kishës sime më morën dhe u kujdesën për mua. Ata rrezikuan jetën e tyre për mua, pa pritur të merrnin asgjë si shpërblim.

Sapo u shërova, iu ktheva përsëri punës sime ungjillore. Brenda vitit, kongregacioni ynë ishte rritur mjaft. Kishat zyrtare nuk do të na linin rehat. Gjithnjë e më shumë anëtarë të kongregacioneve të tyre filluan të ndjekin shërbesat tona.

Më në fund, rreth tetëdhjetë ministra të krishterë i shkruan një letër policisë. Në 22 shkurt 1948 autoritetet komuniste më arrestuan përsëri. U akuzova si spiun i Singman Ri-së dhe si prishës i rendit shoqëror. Më morën me pranga në duar. Tri ditë më vonë, më qethën kokën dhe më futën në një qeli burgu. E mbaj mend akoma sesi ndihesha kur shikoja që flokët, që më ishin rritur gjatë kohës që udhëhiqja kishën, të binin përtokë. Mbaj mend gjithashtu edhe fytyrën e atij burrit, z. Li, që m'i preu flokët.

Në burg, autoritet më rrahën pa masë dhe kërkonin që të rrëfeja krimet e mia. Megjithatë durova. Edhe kur isha duke vjellë gjak dhe dukesha në buzë të vdekjes, nuk e lejova kurrë veten të humbja ndjenjat. Nganjëherë dhimbja ishte aq e fortë, sa që këputesha në mes. Pa u menduar, e gjeja veten duke u lutur: "O Zot, më shpëto". Megjithatë, në çast e mblidhja

veten dhe lutesha me bindje: “O Zot, mos u shqetëso për mua. San Miang Mun nuk ka vdekur akoma. Nuk do t’ia lejoj vetes të vdes në një mënyrë kaq të mjerueshme”.

Kisha të drejtë. Nuk më kishte ardhur akoma koha e vdekjes. Kishte një mal me detyra para meje, që duhet t’i përmbushja. Kisha një mision. Nuk isha aq i dobët, sa të nënshtrohesh nga rrahja dhe nga diçka kaq banale sa tortura.

Sa herë rrëzohesha, duroja duke thënë me vete: “Po rrihem për hir të popullit korean. Po derdh lot si për të mbartur në shpatulla dhimbjen e popullit tim”. Kur torturat ishin aq të ashpra, sa gati më humbnin ndjenjat, përherë dëgjoja zërin e Zotit. Në çastet kur jeta ime dukej sikur do të mbaronte, Zoti do të më shfaqej. Akoma kam në trup shumë nga shenjat e torturave të atëhershme. Mishi që më është zhvatur dhe gjaku që më ka rrjedhur është zëvendësuar, por dhimbja e atij përjetimi ka mbetur tek unë përmes atyre shenjave. Shpesh i shikoj dhe i them vetes: “Ngaqë ke këto shenja plagësh, do të thotë që duhet t’ia dalësh mbanë”.

Ishte planifikuar të dilja në gjyq me datë 3 prill, ditën e dyzetë të burgosjes sime. Por, kjo u shty edhe katër ditë të tjera dhe gjyqi im u zhvillua më 7 prill. Shumë nga ministrat më të famshëm në Korenë e Veriut erdhën në gjyq dhe më akuzuan për lloj-lloj krimesh. Edhe Partia Komuniste më përçmoi, duke thënë se feja ishte opium për popullin. Anëtarët e kongregacionit tonë qëndronin në një anë dhe qanin të brengosur. Qanin sikur t’u kishte vdekur fëmija ose bashkëshorti.

Sidoqoftë unë nuk derdha asnjë pikë lot. Kisha anëtarët që qanin për mua me aq pikëllim, saqë gëlltiteshin nga hidhërimi; kështu që nuk ndihesha i vetmuar ndërkohë që ecja në rrugën e Qiellit. Nuk isha përballë ndonjë fatkeqësie, kështu që ndjeva se nuk duhet të qaja. Ndërsa po largohesha nga dhoma e gjyqit, pasi mora dënimin, ngrita dy duart e

lidhura me pranga dhe i tunda si shenjë për anëtarët tanë. Prangat bënë një tingull që mua m'u duk si zile. Atë ditë më çuan në burgun e Penianit.

Nuk e kisha frikë jetën në burg. Nuk ishte hera e parë për mua. Gjithashtu, ekzistonte një hierarki midis të burgosurve në çdo qeli dhe nuk e pata të vështirë të bëhesha shok me të burgosurin, që ishte në majë të kësaj hierarkie. Gjithë çka duhet të bëja ishte të shkëmbeja dy fjalë me cilindo kapo dhe ai do të bëhej shpejt miku im. Kur kemi një zemër dashurie, jemi në gjendje të hapim zemrën e gjithkujt.

Pasi ndenja në qeli, për disa ditë në qoshen më të largët, kryetari i të burgosurve më lëvizi në një pozitë më të lartë. Doja të qëndroja në një qoshe të vogël, afër banjave, por ai vazhdonte të ngulte këmbë që të shkoja në një pozitë më të lartë në qeli. Sado që e kundërshtoja, ai nuk hoqi dorë.

Pasi u bëra shok me kryetarin e të burgosurve, pashë me vëmendje çdo person në qeli. Fytyra e njeriut tregon gjithçka për të. "Oh, fytyra jote është kështu, kështu që ti duhet të jesh i tillë", "Fytyra jote është ashtu, pra, ti duhet të jesh ashtu tipi."

Të burgosurit habiteshin se sa shumë mund t'u thosha rreth tyre duke lexuar tiparet e fytyrës. Me mendje atyre nuk i pëlqente fakti që një njeri që e shikonin për herë të parë ishte në gjendje t'u tregonte aq shumë gjëra rreth vetes, por duhet ta pranoni që po i përshkruaja në mënyrë të saktë. Unë isha në gjendje të hapja zemrën dhe të bisodoja me këdo, kështu që, edhe në burg kisha shokë. U bëra shok me një vrasës. Ishte një burgim i padrejtë për mua, por ishte edhe një periudhë domethënëse stërvitjeje. Çdo periudhë sprove në këtë botë e ka një domethënie të rëndësishme.

Në burg, madje, edhe morrat të bëhen shokë. Ishte jashtëzakonisht ftohtë. Morrat zvarriteshin në rresht për një afër tegelave të uniformave tona. Kur i merrnim morrat dhe i vinim bashkë, ngjiteshin me njëra-tjetrën dhe bëheshin si një top i vogël i rrumbullakët. Ne i rrokullisnim

siç rrokullisin bajgën brumbujt e bajgave të kuajve dhe morrat bënin të pamundurën të qëndronin së bashku. Morrat kanë një veti që gërmojnë, kështu që i vinin kokat ngjitur me njëri-tjetrin në një mënyrë të tillë që u dukej vetëm pjesa e fundit e kurrizit. Në qeli ne qeshnim dhe argëtoheshim shumë, kur shikonim këtë gjë.

Askujt nuk i pëlqejnë morrat apo pleshtat. Megjithatë në burg, madje edhe morrat dhe pleshtat bëhen partnerë të rëndësishëm bisede. Në çastin që ti hedh sytë tek një tartabiqe dysheku apo tek një plesht, disa perceptime përshkojnë si vetëtimë mendjen tënde dhe është e rëndësishme të mos e lësh këtë gjë të kalojë pa e vënë re. Nuk e dimë asnjëherë se kur, apo se në ç'mënyrë, do të na flasë Zoti. Kështu që duhet të jemi të vëmendshëm dhe të shqyrtojmë me kujdes, madje, edhe gjëra kaq të vogla, si tartabiqet apo pleshtat.

Një kokërr orizi është më e madhe se Toka

Më 20 maj, tre muaj pasi isha vendosur në burgun e Penianit, më transferuan në burgun e Hëngnamit. U indinjova dhe u turpërova para Qiellit. Isha i lidhur me një hajdut dhe nuk mund të ikja. Na morën me një mjet me të cilin udhëtuam shtatëmbëdhjetë orë. Teksa po shikoja nga dritarja, një pikëllim i madh po më mblidhej përbrenda. Më dukej e pabesueshme që më duhej të udhëtoja në këtë rrugë gjarpëruese, anës lumenjve dhe midis luginave, i burgosur.

Burgu i Hëngnamit ishte një kamp përqendrimi për punëtorë të veçantë, që punonin në fabrikën e plehut të nitrogjenit në Hëngnam. Gjatë dy viteve e pesë muajve që pasuan iu nënshtrova një pune të rëndë, të detyrueshme. Puna e detyrueshme ishte një praktikë që Koreja e Veriut e kishte mësuar nga Bashkimi Sovjetik. Qeveria sovjetike nuk mundej që thjesht t'i vriste borgjezët dhe të tjerët që nuk ishin komunistë, sepse bota shikonte dhe duhet të ishin të vëmendshëm në lidhje me opinionin botëror. Kështu që doli me teorinë e punës së detyruar. Njerëzit, që shfrytëzoheshin në këtë mënyrë, detyroheshin të vazhdonin të punonin derisa të vdisnin nga rraskapitja.

Komunistët e Koresë së Veriut kopjuan sistemin sovjetik dhe i dënuan të gjithë të burgosurit me tre vjet punë të detyruar. Në realitet, të bur-

gosurit vdisnin nga puna, para se të përmbushnin dënimin.

E fillonim ditën në orën 4:30 të mëngjesit. Viheshim në rresht, në formacion, në fushë dhe fillonin të na kontrollonin trupat dhe veshjet për kontrabandë. Ne i hiqnim rrobat, dhe çdo teshë inspektohej me hollesi. Secila prej tyre do të goditej aq shumë, sa që nuk i mbetej asnjë pikël pluhuri. I gjithë procesi zgjaste, të paktën, dy orë. Hëngnami ishte në bregdet, dhe në dimër era i shponte si me thikë trupat tanë të zhveshur.

Kur mbaronte kontrolli, na jepnin një ushqim i tmerrshëm. Pastaj ecnim katër kilometra në këmbë, deri te fabrika e plehut. Marshonim në radhë për katër; na detyronim të mbanim për dore personin që kishim pranë dhe nuk mund t'i ngrinim kokat lart. Roje, të armatosur me pushkë dhe pistoleta, na rrethonin. Ai që shkaktonte mbetjen prapa të rreshtit, apo që nuk mbante dot dorën e shokut, rrihej shumë ashpër për tentativë arratisje.

Në dimër bora e kalonte një bojë njeriu. Në mëngjeset e ftohta të dimrit, kur detyroheshim të ecnim në borën sa ne në këmbë, më dukej sikur koka më vërtitej. Rruga e ngrirë ishte jashtëzakonisht rrëshqitëse, dhe era e ftohtë frynte aq egërsisht, sa i bënte flokët tanë të rrinin si gjemba. Nuk kishim fuqi fare, edhe pse kishim ngrënë mëngjes; gjunjët nuk na mbanin. Por ne duhet të arrinim te vendi i punës, edhe sikur të na duhej t'i tërhiqnim zvarrë këmbët deri atje. Ndërkohë që ecja në këtë rrugë, që na çonte në buzë të pavetëdijes, vazhdoja t'i kujtoja vetes që i përkisja Qiellit.

Në fabrikë ishte një grumbull i madh me një substancë, që ne i thoshim "ammonia". Në realitet, ka mundësi të ishte sulfat amoniumi, një formë e zakonshme plehu. Ajo hynte brenda nëpërmjet rripit transportues dhe dukej si një ujëvarë e bardhë, ndërsa binte nga rripi në grumbullin që ishte poshtë. Kur shkëputej në fillim, nga rripi, ishte shumë i nxehtë, sa që

lëshonte avull edhe në mes të dimrit. Shpejt ftohej dhe bëhej i fortë si akull.

Puna jonë ishte të gërmonim plehun me lopatë dhe ta hidhnim atë në thasë kashte. Këtë grumbull, që ishte më i lartë se 20 metra, ne e quanim “mali i plehut”. Tetë deri nëntëqind vetë gërmonin atë pleh në një shesh të madh dhe të jepnin përshtypjen sikur po përpiqeshin ta ndanin malin përgjysmë.

Ishim të organizuar në skuadra prej dhjetë vetash dhe çdo skuadër kishte përgjegjësinë të mbushte dhe të ngarkonte 1300 thasë në ditë. Pra, secilit i duhej të mbushte 130 thasë. Nëse ndonjë skuadër nuk e arrinte dot kuotën, racioni i ushqimit i përgjysmohej. Të gjithë punonin, sikur jeta e tyre të varej nga përmbushja e kuotës.

Për t’i transportuar thasët e plehut në mënyrë sa më efektive, ne bënim gjilpëra prej telave të çelikut dhe i përdornim ato për t’i lidhur thasët, pasi i kishim mbushur. Vinim një copë teli mbi shinat e vagonit që kalonte në sheshin e fabrikës dhe ai shtypej kur mbi të kalonte një vagon i vogël, që përdoreshin për transportin e materialit, e më pas ai mund të përdorej si gjilpërë.

Për t’iu hapur vrima thasëve, përdornim copëra xhami të thyer, që i merrnim duke thyer dritaret e fabrikës. Rojeve duhet t’u vinte keq kur shikonin të burgosurit e tyre që punonin në kushte të vështira, sepse kurrë nuk na ndaluan të thyenim dritaret e fabrikës. Njëherë theva një dhëmb duke u përpjekur të këpusja një pjesë teli. Edhe tani mund ta vini re që njëri nga dhëmbët e mi të parmë është i thyer. Ky mbetet si një kujtim i paharruar nga burgu i Hëngnamit.

Nën peshën e punës së rëndë të gjithë u dobësuan. Unë bëja përjashtim. Arrita ta ruaja peshën time rreth 72 kilogramë, gjë që shkaktonte zili tek të burgosurit e tjerë. Gjithmonë jam shquar për forcë fizike. Mirëpo, njëherë u sëmura keq me simptoma si të tuberkulozit. I pata ato simptoma për

rreth një muaj. Sidoqoftë, nuk mungova as edhe një ditë pune në fabrikë. E dija që, nëse mungoja, atëherë të burgosurit e tjerë do të përgjigjeshin për pjesën time të punës.

Njerëzit më quanin “burri si shufër çeliku” për shkak të fuqisë sime. Unë mund të duroja, edhe punën më të vështirë. Burgu dhe puna e detyruar nuk ishin ndonjë problem i madh për mua. Sado e egër të jetë rrahja apo sado të tmerrshme të jenë rrethanat, njeriu është në gjendje t’i durojë, nëse mbart në zemër një qëllim të qartë.

Të burgosurit ishin të ekspozuar ndaj acidit sulfurik, i cili përdorej në atë fabrikë sulfat amoniumi. Kur punoja në uzinën e çelikut në Kawasaki, kisha parë me sytë e mi disa raste, kur dikush, duke pastruar vaskat që mbanin acid sulfurik kishte vdekur nga efekti helmues i acidit. Situata në Hëngnam ishte shumë më e keqe. Ekspozimi ndaj acidit sulfurik ishte aq i dëmshëm, sa shkaktonte rënien e flokëve dhe plagë në lëkurë, që rridhnin. Shumica e atyre që punonin në fabrikë fillonin të villnin gjak dhe vdisnin pas rreth gjashtë muajve. Ne mbanim copa plastike në gishta për t’u mbrojtur, por acidi i griste shumë shpejt. Tymi i acidit hante, gjithashtu, edhe rrobat tona, duke i bërë të papërdorshme, kështu që lëkura na çahet dhe rridhte gjak. Në disa raste na dukeshin edhe kockat. Ne ishim të detyruar të vazhdonim punën, pa asnjë ditë pushimi, edhe kur plagët të na rridhnin gjak dhe qelb.

Racioni i ushqimit përbëhej nga më pak se dy tase të vegjël me oriz. Nuk kishte ushqim shoqëruar, por na jepnin një supë të bërë me rrepa të gjalla në ujë me kripë. Supa ishte aq e kripur, sa të digjte fytin, kurse orizi ishte aq i fortë, sa nuk e hanim dot pa e shtyrë dhe pa e lagur me supën. Askush nuk linte as një pikë supë në pjatë. Kur merrnin tasin me oriz, të burgosurit e kullufisnin menjëherë. Pasi hanin orizin e tyre, shikonin për qark, duke zgjatur qafën për të parë se si hanin të tjerët. Nganjëherë,

dikush fuste lugën në supën e tjetrit dhe atëherë plaste sherri. Një ministër i krishterë, që ishte me mua në Hëngnam, më tha njëherë: “Më lër të ha vetëm një kokërr dhe do të të jap dy lopë pasi të dalim që këtu”. Njerëzit ishin aq të dëshpëruar, sa, kur dikush vdiste gjatë ngrënies, të tjerët do të gërmonin dhe do të nxirrnin edhe kokrrën e fundit të orizit që i kishte mbetur në gojë dhe do ta hanin.

Dhimbja e urisë mund të kuptohet vetëm nga ata që e kanë përjetuar. Kur njeriu është i uritur, një kokërr e vetme orizi merr shumë vlerë. Edhe tani tensionohem, thjesht kur më kujtohet Hungnami. Është e vështirë ta besosh që një kokërr e vetme orizi mund t'i japë kaq shumë stimul trupit, por kur jeni i uritur keni kaq shumë mall për ushqimin, saqë ju bën të qani. Kur njeriu e ka barkun plot, bota duket e madhe, kurse për dikë të uritur një kokërr orizi është më e madhe se Toka. Një kokërr orizi merr vlerë të pamatshme për dikë që është i pangrënë.

Duke filluar që ditën e parë në burg e bëra si zakon që gjysmën e racionit tim të orizit t'ua jepja shokëve të burgut, ndërsa për vete haja gjysmën tjetër. E stërvita veten kështu për tri javë, dhe pastaj, haja racionin e plotë. Kjo më bëri të mendoj se po haja oriz sa për dy vetë, gjë që më ndihmoi të duroja urinë.

Jeta në atë burg ishte kaq e tmerrshme, sa as që mund të imagjinohet nga dikush që nuk e ka përjetuar. Gjysma e të burgosurve vdisnin brenda vitit, kështu që çdo ditë na duhej të shikonim se si i nxirrnin trupat e tyre të vdekur nga dera e pasme, në kuti druri. Ne punonim kaq shumë, dhe shpresa jonë e vetme për t'ia mbathur ishte po aq e vdekur sa një trup i pajetë në një arkivol të drunjtë. Madje, edhe për një regjim të pamëshirshëm dhe të poshtër, ajo që ne na bënin kalonte çdo lloj kufiri njerëzor. Të gjithë ata thasë me pleh, të mbushur me lotët dhe brengën e të burgosurve, ngarkoheshin nëpër anije dhe çoheshin në Bashkimin Sovjetik.

Burgu i Hungnamit në dëborë

Gjëja më e çmuar në burg, pas ushqimit, ishte gjilpëra dhe filli. Rrobat na vjetroheshin dhe na griseshin gjatë punës së rëndë, por ishte e vështirë të gjeje një gjilpërë dhe një fill për t'i arnuar. Pas pak kohe të burgosurit filluan të duken si lypsa të rreckosur. Ishte shumë e rëndësishme të arnonim vrimat e rrobave, që të bllokoni, sikur edhe pak, erën e ftohtë të dimrit. Një copë rrobe e vogël, e gjetur në rrugë, kishte vlerë të jashtëzakonshme. Edhe sikur të ishte mbuluar me bajgë lope, të burgosurit do të ziheshin me njëri-tjetrin se kush ta merrte i pari.

Njëherë, ndërsa transportoja thasët me pleh, zbulova një gjilpërë që kish ngecur në një thes. Duhet ta kishin harruar atje pa dashje, kur kishin bërë thesin. Që nga ai çast u bëra rrobaqepësi i Burgut të Hungnamit. Sa u gëzova kur gjeta atë gjilpërë. Çdo ditë riparoja pantallona dhe arnoja për të burgosurit e tjerë.

Madje, edhe në mes të dimrit, brenda në fabrikën e plehut ishte aq nxehtë, saqë ne djersitnim. Kështu që, mund ta imagjinoni sa e padurueshme ishte kjo gjë në verë. Megjithatë, asnjëherë të vetme nuk i përvesha pantallonat dhe të nxirrja kërcinjte në shesh. Edhe gjatë periudhës më të nxehtë të verës, i lidhja fundet e këmbëve të pantallonave sipas stilit tradicional korean. Të tjerët i hiqnin pantallonat dhe punonin në të mbathura, ndërsa unë rrija i veshur siç duhej. Kur mbaronim punën,

ishim të mbuluar nga djersa dhe pluhuri i plehut, dhe shumica e të burgosurve zhvisheshin dhe laheshin në ujin e pisët që rridhte nga fabrika. Ndërsa unë nuk lahesha kurrë në një vend ku të tjerët mund të më shikonin trupin. Përkundrazi, ruaja gjysmën e të vetmes gotë uji të racionit ditor, ngrihesha herët në mëngjes, kur të tjerët ishin akoma në gjumë, dhe e fshija trupin me një leckë të vogël, që e zhysja në atë gjysmë gote me ujë. Po ashtu, e përdorja atë kohë në mëngjes për të fokusuar shpirtin dhe për t'u lutur. E konsideroja trupin tim shumë të çmuar, prandaj nuk doja ta ekspozoja rastësisht ndaj të tjerëve.

Qelia e burgut mbante tridhjetë e gjashtë vetë, dhe unë zija një vend të vogël afër banjës. Në këtë hapësirë askush nuk mund të më shkelte, por askush nuk e donte atë vend. E quanim banjë, por në fakt ishte thjesht një poç argjile, që nuk kishte as kapak. Në verë nga tualeti derdheshin lëngje, ndërsa në dimër ato ngrinin. Nuk përshkruhet dot era e qelbur që vinte prej aty. Të burgosurit shpesh kishin diarre nga supa e kripur dhe orizi i fortë që hanim çdo ditë.

Duke qëndruar afër banjës dëgjoja dikë që thoshte: “Oh, barku”. Ai shkante me hapa të shpejtë dhe të shkurtër në tualet. Sapo nxirrte prapanicën, diarreja do të dilte si breshëri. Ngaqë unë isha afër nevojtores, shpesh spërkatesha. Edhe gjatë natës, kur të gjithë flinin, nganjëherë dikush kishte dhimbje barku. Kur dëgjoja që angullinin nga dhimbja, ngaqë dikush i kishte shkelur me këmbë, atëherë e dija që dikush po vinte në nevojtores dhe ngrihesha e shtyhesha në qoshe. Nëse qëlloja në gjumë dhe nuk e dëgjoja kur vinte, vuaja pasojat. Për të duruar këtë situatë të pamundur, madje, mundohesha t'i mendoja këto pamje dhe këta tinguj si një lloj arti. Megjithatë e mbajta atë vend si timin deri në fund të kohës time atje.

“Pse ke zgjedhur të rrih atje?”, -më pyesnin të burgosurit e tjerë. Unë iu përgjigjesha: “Këtu ndjehem më rehat”. Këtë nuk e thosha kot. Ai ishte

me të vërtetë vendi ku zemra ime ndjehej më mirë.

Unë isha i burgosuri me numër 596. Njerëzit më thërrisnin “numri pesë nëntë gjashtë”. Netëve kur nuk më zinte gjumi, i ngulja sytë në tavan dhe e përsërisja këtë numër me vete shumë herë (në koreanisht oh guh ruk). Nëse e thosha shpejt, tingëllonte si ogul, një fjalë koreane, që përdoret për të përshkruar ndjenjën e padrejtësisë. Unë, vërtet isha burgosur padrejtësisht.

Partia Komuniste filloi dok-bo-ho, ose takimet ku lexoheshin me zë të lartë gazetat ose materiale të tjera, si një mënyrë për të studiuar dhe mësuar propagandën komuniste. Gjithashtu ne duhet të shkruanim letra mirënjohjeje për Kim Il Sung. Sigurimi mbante nën vëzhgim të gjitha veprimet tona. Çdo ditë na thoshin të shkruanim letra mirënjohjeje duke treguar çfarë kishim mësuar, por unë nuk shkrova kurrë as edhe një gërmë.

Teksti që supozohej të shkruanim ishte diçka të tillë: “Babai ynë, Kim Il Sung, në sajë të dashurisë së tij, na jep ushqim çdo ditë, na jep gjellë me mish dhe na bën të jetojmë një jetë kaq të mrekullueshme. Jam shumë mirënjohës”. Unë nuk arrita të shkruaja asgjë të këtillë. Madje, edhe kur isha duke e parë vdekjen me sy, nuk shkrova letra të tilla për Partinë Komuniste ateiste. Në vend që t’u shkruaja atyre, punoja dhjetë herë më shumë se të tjerët në burg, në mënyrë që të mbijetoja. E vetmja mënyrë për t’iu shmangur shkrimit së këtyre letrave ishte të bëhesha i burgosuri numër një. Si rezultat i kësaj përpjekje, unë u bëra i burgosuri më i mirë, madje, mora edhe një vlerësim nga zyrtarët e Partisë Komuniste.

Nëna më vizitoi shumë herë, kur isha në burg. Nuk kishte transport direkt nga Xhungxhu për në Hëngnam. Asaj i duhej të shkonte në Seul me tren dhe, atje, ndërronte trenin dhe merrte linjën Seul-Uonsan. Udhëtimi zgjaste më shumë se njëzet orë rraskapitëse.

Para se të nisej, ajo do t'i hynte një telashi të madh duke përgatitur për mua misutkaru, ose miell orizi, në mënyrë që biri i saj, i burgosur në lule të moshës, të kishte diçka për të ngrënë. Për të bërë atë miell, ajo mbliidhte oriz nga të afërmit, madje, edhe nga kushërinjtë e largët të burrit të motrës sime të madhe. Kur hynte në dhomën e vizitave të burgut dhe më shikonte që rrija në anën tjetër të xhamit, menjëherë fillonin t'i rridhnin lot. Ajo ishte një grua e fortë, por pamja e djalit të saj, që po kalonte një vuajtje të atillë, e bënte të dobët.

Nëna më zgjati një palë pantallona prej mëndafshi, që i kisha veshur në ditën e dasmës. Uniforma e burgut ishte holluar aq shumë, sa më dukej mishi përtej rrobës. Megjithatë, në vend që pantallonat e mëndafshit t'i vishja për vete, ia dhashë ato një të burgosuri tjetër. Ndërsa *misutkarun* për të cilën kishte hyrë në borxh për ta përgatitur, ua dhashë të tjerëve, para syve të saj. Nëna kishte investuar gjithë zemrën e përkushtimin e saj në përgatitjen e veshjeve dhe ushqimeve për të birin, prandaj i thyhej zemra kur më shikonte që i shpërndaja gjithë gjërat, pa mbajtur asgjë për vete.

“Nënë”,- i thashë asaj,- unë nuk jam thjesht një djalë i dikujt, që quhet Mun. Para se të jem një djalë i fisit Mun, jam një bir i Republikës së Koresë. Madje, dhe para kësaj, jam një bir i botës dhe një bir i qiellit dhe tokës. Mendoj se është e drejtë t'i dua ato më parë, dhe vetëm pastaj të ndjek fjalët e tua dhe të dua ty. Nuk jam biri i një personi mendjevogël. Të lutem, sillu në mënyrën që i përshtatet djalit tënd”.

Fjalët e mia ishin të ftohta si akulli për të, dhe u lëndova kaq shumë kur e pashë të qante, sa zemra po më copëtohej. Më kishte marrë malli aq shumë, sa që nganjëherë ngrihesha në mes të natës duke menduar për të, por kjo ishte një arsye më tepër që të mos i dorëzohesha emocioneve. Isha një njeri që po bëja punën e Zotit. Për mua ishte më e rëndësishme të vishja pak më ngrohtë, sikur edhe një person më shumë, dhe të mbushja

stomakun e tij me pak ushqim më shumë, sesa të shqetësohesha për marrëdhënien personale më time mëmë.

Edhe në burg, më pëlqente të shfrytëzoja çfarëdo kohe të mundshme për të biseduar me njerëzit. Gjithmonë kishte njerëz rreth meje, që donin të dëgjonin ato që kisha për t'u thënë. Edhe në mes të urisë dhe të ftohtit të jetës së burgut, ekzistonte ngrohtësia në bisedat me njerëzit, me të cilët kisha një lidhje zemre. Marrëdhëniet e krijuara në Hëngnam më lanë me dymbëdhjetë vetë, që ishin edhe bashkëpatriotë, edhe të afërt si familje me mua, me të cilët kalova gjithë jetën time në vazhdim. Midis tyre qe një ministër i krishterë, që kishte shërbyer si presidenti i Shoqatës së Kishave të Krishtere në pesë provinca, në veri të Koresë. Këta ishin njerëzit me të cilët kam ndarë emocione të forta në situata kur jetët tona ishin në fije të perit, prandaj u bënë për mua më të afërt se mishi dhe gjaku im. Qenia e tyre i dha kuptim eksperiencës time në burg.

Unë lutesha tri herë në ditë për njerëzit që më kishin ndihmuar dhe për anëtarët e kongregacionit tim në Penian, duke thirrur emrin e secilit. Gjithmonë e ndieja që duhet t'i shpërbleja mijëfish ata njerëz, që më jepnin fshehurazi një dorë ushqim, të fshehur nën rrobat e tyre.

Forcat e OKB-së hapin portën e burgut

Lufta Koreane kishte filluar, ndërsa unë isha në burgun e Hungnamit. Tri ditë pas fillimit të saj, ushtria e Koresë së Jugut dorëzoi kryeqytetin, Seul, dhe u tërhoq për në jug. Atëherë gjashtëmbëdhjetë kombe, me Shtetet e Bashkuara në krye, formuan një koalicion të Kombeve të Bashkuara dhe ndërhyjnë në Luftën Koreane. Forcat amerikane zbarkuan në Inçon dhe marshuan në drejtim të Uonsanit, qytet i rëndësishëm industrial në Korenë e Veriut.

Ishte më se e natyrshme që burgu i Hungnamit të ishte objektiv për operacionet e bombardimeve ajrore të Shteteve të Bashkuara. Kur filluan bombardimet, rojet e burgut i lanë të burgosurit dhe, vetë, hynë në vendstrehimet pranë. At nuk donin t'ia dinin nëse ne jetonim apo vdisnim. Një ditë Jezusi mu shfaq me fytyrë të përplotur. Kjo gjë më dha një paralajmërim të saktë, prandaj bërtita: “Të gjithë të qëndrojnë në një rreze prej dymbëdhjetë metrash rreth meje!”. Menjëherë pas kësaj, një bombë e madhe shpërtheu vetëm dymbëdhjetë metra larg nga vendi ku isha unë. Të burgosurit që kishin qëndruar afër meje shpëtuan.

Me intensifikimin e bombardimeve, rojet filluan t'i ekzekutonin të burgosurit. I thërrisnin ata sipas numrit dhe u thoshin të merrnin me vete racionin e ushqimit për tri ditë dhe një lopatë. Të burgosurit besuan se po lëviznin në ndonjë burg tjetër, por në realitet çoheshin përmes

malesh, detyroheshin të hapnin një gropë dhe pastaj varroseshin atje. Të burgosurit thirreshin me radhë sipas gjatësisë së dënimit; ata që kishin dënim më të gjatë thirreshin më parë. E kuptova që, të nesërmen, do të ishte radha ime.

Një natë para ekzekutimit tim, bombat ranë si shiu gjatë stinës së shirave. Ishte 13 tetor 1950 dhe forcat e Shteteve të Bashkuara, që kishin zbarkuar me sukses në Incheon, i ishin ngjitur gadishullit për të marrë Penianin dhe po bënin presion ndaj Hëngnamit. Atë natë ushtria e Shteteve të Bashkuara sulmoi Hëngnamin me gjithë fuqinë e saj, kryesisht me bombardues të tipit B-29. Bombardimi ishte kaq intensiv, sa dukej sikur Hëngnami ishte kthyer në një det flakësh. Muret e larta përreth burgut filluan të shemben dhe rojet ia mbathën me vrap për të shpëtuar jetën. Më në fund, porta e burgut, që na kishte mbajtur të kyçur në atë vend, u hap. Rreth orës dy të mëngjesit, të ditës tjetër, unë dola nga burgu i Hëngnam-it me dinjitet, duke ecur qetësisht.

Kisha qenë i burgosur për dy vjet e tetë muaj, në Hëngnam dhe Penian, kështu që kisha një pamje të tmerrshme. Rrobat e mia të brendshme dhe të jashtme ishin fërtele. I veshur me ato zhele, në vend që të shkoja në vendlindjen time, u nisa për në Penian bashkë me një grup njerëzish, që ishin bërë ndjekësit e mi në burg. Disa zgjodhën të vinin me mua, në vend që të shkonin në kërkim të bashkëshorteve dhe fëmijëve. Unë mund ta imagjinoja se sa ka qenë duke qarë ime mëmë çdo ditë, nga merak, por ishte më e rëndësishme që të kujdesesha për anëtarët e kongregacionit tim në Penian.

Rrugës për në Penian, mund të shikonim qartë si ishte përgatitur Koreja e Veriut për këtë luftë. Qytetet kryesore ishin lidhur të gjitha me rrugë me dy korsi, të cilat mund të përdorreshin për qëllime ushtarake, në rast emergjence. Shumë nga urat ishin ndërtuar me çimento të bollshme, për

të lejuar të kalonin mbi to tanke me peshë tridhjetë tonë. Plehu për të cilin kishin dhënë jetën, duke e futur nëpër thasë të burgosurit e Hungnamit, ishte dërguar në Bashkimin Sovjetik për t'u këmbyer me armë jo edhe q moderne, por vdekjeprurëse, të cilat ishin pozicionuar përgjatë paralelit 38.

Sapo mbërrita në Penian, fillova të kërkoj anëtarët që ishin me mua para se të burgosesh. Më duhet t'i gjeja se ku ishin dhe në çfarë situatë ndodheshin. Ata ishin shpërndarë nga lufta, por ndjeja një përgjegjësi për t'i gjetur dhe për t'i ndihmuar të gjenin një rrugë për të vazhduar jetën. Nuk e dija se ku mund të ishin, kështu që e vetmja zgjidhje ishte të kërkoja në të gjithë qytetin e Penianit, cep e më cep.

Pas një javë kërkimesh, kisha gjetur vetëm tre ose katër vetë. Kisha ruajtur pak miell orizi që kur isha në burg, të cilin e përzjeva me ujë për të bërë ëmbëlsira orizi që t'i haja me ta. Gjatë udhëtimit e kisha gënjer urinë me një ose dy patate, që ishin forta gur. Nuk e kisha prekur miellin e orizit. Ndihesha krejt i ngopur, thjesht duke parë ata që hanin me uri kekët e orizit.

Qëndrova në Penian për dyzet ditë, duke kërkuar të gjithë ata që më kujtoheshin, të rinj apo të vjetër. Në fund, nuk e zbulova dot kurrë se çfarë i kishte ndodhur shumicës së tyre. Por, ata asnjëherë nuk janë fshirë nga zemra ime.

Mbrëmjen e 2 dhjetorit fillova të eci në drejtim në jugut. Uon Pil Kim dhe unë ecnim pas një reshti të gjatë refugjatësh që shkante deri në dymbëdhjetë kilometra. Madje, morëm me vete edhe dikë që nuk ecte dot mirë. Ai ishte njëri prej atyre që më kishin ndjekur në burgun e Hungnamit. Mbiemri i tij ishte Pak. Ai ishte liruar para meje. Kur e gjeta në shtëpinë e tij, të gjithë anëtarët e tjerë të familjes ishin nisur për në jug. Ai kishte mbetur vetëm në shtëpi, me një këmbë të thyer. E vura në një biçikletë dhe e mora me vete.

Ushtria koreano-veriore i kishte rimarrë rrugët e mira për përdorim ushtarak, kështu që ne udhëtonim përmes orizoreve të ngrira, duke ecur në drejtim të jugut sa më shpejt që mundeshim. Ushtria kineze nuk ishte shumë prapa nesh, por ishte e vështirë të ecje shpejt, kur kishim me vete dikë që nuk ecte dot. Gjysmën e kohës rruga ishte aq e keqe, sa më duhej ta mbaja atë në kurriz, dhe dikush tjetër shtynte biçikletën bosh. Ai thoshte vazhdimisht se nuk donte të bëhej një barrë për mua, dhe u përpoq disa herë të vriste veten. Unë ia mbusha mendjen që duhet të vazhdonte, nganjëherë duke i bërtitur me zë të lartë dhe kështu që, qëndruam së bashku deri në fund.

Ne ishim refugjatë në arratisje, por prapë duhet të hanim. Hynim nëpër shtëpitë, banorët e të cilëve ishin nisur për në jug para nesh, dhe kontrollonim mos gjenim oriz apo ndonjë ushqim tjetër që mund të kishte mbetur. Zienim gjithçka që gjenim, qoftë oriz, elb apo patate. Në këtë mënyrë mezi sa mbanin shpirtin gjallë. Nuk kishim tasa për oriz dhe na duhej të përdornim copa dërrase të vend të çopstik (mjete që përdoren kryesisht në Azi, në vend të pirunëve), por ushqimi na shijonte. Bibla thotë: “Të bekuar janë të varfrit”, apo jo? Mund të hanim çdo gjë që e bënte stomakun të hungërinte nga kënaqësia. Madje, edhe një copë keku prej elbi shijonte aq shumë, sa nuk do ta kishim zili as gjellën e mbretit. Sado i uritur të isha, gjithmonë isha i pari që ndaloja së ngrëni. Në këtë mënyrë, të tjerët kishin mundësi të hanin pak më shumë.

Pasi kishim ecur një rrugë të gjatë, po i afrohem bregut verior të lumit Imxhin. E ndjeva fuqishëm që ishte e rëndësishme të kapërcenim shpejt lumin dhe se, nuk kishim pse prisnim asnjë minutë më shumë. Kisha një ndjenjë shumë të fortë, që më thoshte se duhet të kapërcenim këtë pengesë në mënyrë që të mbijetonim. E shtyva Uon Pil Kimin pa mëshirë. Kimi ishte i ri dhe e zinte gjumi në këmbë, por vazhdoja ta detyroja të

ecte dhe të tërhiqte biçikletën. Atë natë ecëm tridhjetë e dy kilometra dhe arritën bregun e lumit Imxhin. Fatmirësisht, lumi kishte ngrirë plotësisht. Ndoqëm disa refugjatë para nesh që po kapërcenin lumin. Një radhë e gjatë refugjatësh shtrihej prapa nesh. Por, sapo kishim kaluar lumin, forcat e Kombeve të Bashkuara e mbyllën kufirin dhe i ndaluan njerëzit ta kapërcenin atë. Sikur edhe disa minuta me vonesë të kishim arritur te lumi, nuk do kishim qenë në gjendje të kalonim në anën tjetër.

Pasi kishim kaluar matanë, Uon Pil Kim pa rrugën prapa nga kishim ardhur dhe pyeti: “Nga e dije ti, që kapërcimi i lumit do të ndalohej tani?”

“Thjesht e dija” - i thashë. “Këto gjëra i ndodhin shpesh dikujt që ecën në rrugën e Qiellit. Shpesh njerëzit nuk e dinë që shpëtimi është aty, sapo kalon pengesën e radhës. Nuk kishim asnjë minutë për ta çuar dëm dhe, nëse do të kishte qenë e nevojshme, do të të kisha kapur për zverku dhe do të të kisha tërhequr zvarrë”.

Un Pil Kimi dukej i prekur nga këto fjalë, por zemra ime nuk ishte e qetë. Kur arritëm në pikën ku paraleli 38° ndante gadishullin më dysh, vura njërën këmbë në Korenë e Jugut dhe tjetrën në Korenë e Veriut dhe fillova të lutesha.

“Për momentin po na përzënë për në jug në këtë gjendje, por së shpejti do të kthehem në Veri, do të mbledh forcat e botës së lirë pas meje për të çliruar Korenë e Veriut dhe për të bashkuar Veriun me Jugun.”

Kështu u luta gjatë gjithë kohës që ecnim bashkë me refugjatët.